

**PROPAGANDA RUSEASCĂ PE
„ODNOKLASSNIKI”.
CAZUL REPUBLICII MOLDOVA.**

Institutul de
Politici Publice

**PROPAGANDA RUSEASCĂ PE
„ODNOKLASSNIKI”.
CAZUL REPUBLICII MOLDOVA.**

Institutul de Politici Publice
Chișinău, 2018

CZU32(478+477):[659.4+004.738.5]
N 20

Autori:
Oazu Nantoi
Alexandru Platon
Aliona Cristei

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Nantoi, Oazu.
Propaganda rusească pe "Odnoklassniki" cazul Republicii
Moldova / Oazu Nantoi, Alexandru Platon, Aliona Cristei;
Inst. de Politici Publice. – Chișinău: Institutul de Politici Pu-
blice, 2018 (Tipogr. "Lexon-Prim"). – 64 p.: fig., tab.
Referințe bibliogr. în subsol. – Aut. sunt indicați pe vs. f. de
tit. – 30 ex.
ISBN 978-9975-139-49-6 (Tipogr. "Lexon-Prim").

Editori:
Hans Gutbrod și Stella Uțica

CUPRINS

Introducere și prezentare generală:	
Odnoklassniki și propaganda rusească	5
Originea și esența propagandei rusești	
în Republica Moldova	7
Principalele mesaje ale propagandei Federației Ruse – cazul Republicii Moldova	10
Cartografierea rețelei de socializare Odnoklassniki	
în Republica Moldova	16
Identificarea, clasificarea și gruparea	
comunităților Odnoklassniki în Republica Moldova	18
Rețeaua comunităților cu afinități pro-ruse	27
Temele propagandei ruse pe Odnoklassniki	32
Principalele teme de propagandă fățișă	35
Mesaje de propagandă ascunsă	40
Metodologia studiului	52
Anexe	58

Abrevieri:

AA – Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană

MRAP – Marele Război pentru Apărarea Patriei

RASSM/RSSM – Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească/ Republica Sovietică Socialistă Moldovenească

NATO – Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, Alianța Nord-Atlantică

PSRM – Partidul Socialiștilor din Republica Moldova

RM – Republica Moldova

UE – Uniunea Europeană

URSS – Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste

UTA Găgăuzia – Unitatea Teritorial Autonomă Găgăuzia

B|S|T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Această publicație a fost realizată în cadrul unui proiect finanțat de către Black Sea Trust for Regional Cooperation – A Project of the German Marshall Fund.

Opiniile exprimate în acest material nu reprezintă neapărat poziția Black Sea Trust, the German Marshall Fund, sau a partenerilor săi.

INTRODUCERE ȘI PREZENTARE GENERALĂ: ODNOKLASSNIKI ȘI PROPAGANDA RUSEASCĂ

În ultimii doi ani, calitatea știrilor și diseminarea acestora a suscitat o atenție considerabilă. În acest context, apare întrebarea: cum pot fi utilizate rețelele de socializare pentru a promova în mod activ anumite opinii politice? O manifesta-re recentă, ce ține de rețelele de socializare, este problema influenței rusești. Această problemă prezintă un interes deosebit în vecinătatea Rusiei, dar și în democrațiile deja consolidate, considerate anterior drept imune față de astfel de imixtiuni.

Republica Moldova dispune de propria sa experiență de a contribui la această dezbatere amplă. În Republica Moldova, Federația Rusă are o influență deosebită asupra discuțiilor publice prin intermediul Odnoklassniki, o rețea de socializare din Rusia. Odnoklassniki este una dintre cele mai populare rețele de socializare din Republica Moldova, cu peste un milion de vizitatori unici pe lună și numeroase grupuri cu o înaltă vizibilitate, care promovează viziunile rusești.

O analiză cantitativă și calitativă mai profundă a acestor grupuri pro-ruse sugerează câteva concluzii:

1. Grupurile Odnoklassniki pro-rusești sunt puternice, cu zeci de mii de susținători și cu o implicare considerabilă.
2. Aceste grupuri sunt în mare măsură aliniate politic și promovează o linie pro-rusă clar identificabilă. Mesajele-cheie, multe dintre care sunt la început difuzate de mass-media din Federația Rusă, sunt repetate în mod continuu.
3. În aceste mesaje, se perindă o narațiune coerentă, care pune în evidență trecutul sovietic măreț, precum și puterea actuală a Federației Ruse, și respinge și denigrează alternativele politice față de o asemenea narațiune.
4. Există zece teme de bază ale acestor mesaje: Marele Război pentru Apărarea Patriei, Panglica Sfântului Gheorghe, Ziua Victoriei, compatrioții, o UTA Găgăuzia rusofilă, precum și sentimente anti-românești, anti-Ucraina, anti-Americanism, anti-NATO și anti-Uniunea Europeană și pro Uniunea Vamală. Aceste zece teme pot fi identificate pe larg în grupurile pro-rusești de pe Odnoklassniki.
5. Aceste mesaje conțin implicit o narațiune a respectului și

supunerii față de o autoritate. Mai mult ca atât, este intens vehiculată ideea că este practic imposibil de a nu fi de partea Federației Ruse.

6. Mesajele respective conțin puține elemente constructive în termeni de politică publică, modul de organizare a acțiunilor civice și modul în care cetățenii Republicii Moldova pot contribui la dezvoltarea țării lor. Prin urmare, este corect să caracterizăm aceste mesaje drept propagandă care urmărește realizarea obiectivelor geopolitice.
7. Ponderea mesajelor de propagandă este semnificativă și, în general, constituie 57% din numărul total de mesaje analizate.
8. O examinare minuțioasă a rețelei Odnoklassniki va permite de a înțelege modul de funcționare a propagandei rusești, temele pe care le scoate în evidență și care dintre mesajele sale rezonază și determină implicare.

Prin urmare, acest studiu este relevant pentru persoanele interesate, atât din Republica Moldova, cât și dincolo de hotarele sale, de modul în care funcționează propaganda rusească. O înțelegere profundă a acestor mecanisme ale propagandei este necesară pentru a dezvolta contra-strategii. În prezent, în Republica Moldova încă nu există astfel de strategii.

ORIGINEA ȘI ESENȚA PROPAGANDEI RUSEȘTI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

De cînd a devenit independentă, Republica Moldova are o relație complicată cu Federația Rusă. După cum consideră mulți moldoveni, statalitatea țării a fost subminată chiar de la începuturi de către conflictul armat din regiunea estică a țării, din regiunea transnistreană. Mulți observatori independenți consideră că Federația Rusă poartă cea mai mare răspundere pentru declanșarea acestui conflict. Ulterior, Rusia a continuat să submineze integritatea teritorială a Republicii Moldova, sprijinind regiunea separatistă transnistreană prin menținerea prezenței sale militare și a controlului geopolitic.¹

Totodată, Federația Rusă sfidează nu doar integritatea teritorială a Republicii Moldova, dar și intervine, în diverse moduri, în politica internă a țării. Din acest punct de vedere, propaganda rusească este un aspect-cheie. În acest context, prin propagandă se subînțelege generarea unor mesaje politice consecvente și cuprinzătoare, care propagă în mod regulat informații false și / sau au un conținut distorsionat, cu scopul de a influența opiniile, emoțiile și atitudinile. O asemenea propagandă, în general, și propaganda Rusiei, în mod specific, promovează scopurile geopolitice ale unui lider cu mână de fier; intensifică tensiunile etnice și resentimentele; scoate în evidență dușmanii; și are o agendă foarte limitată de politici publice constructive.

Scopul propagandei rusești pare a fi menținerea Republicii Moldova în sfera intereselor exclusive ale Federației Ruse, ca un satelit docil. Pentru a atinge acest scop, propaganda rusească promovează un sentiment de afiliere față de Rusia și discreditează Uniunea Europeană și Occidentul, în general, în ochii cetățenilor moldoveni. În acest fel, propaganda susține, în interiorul Republicii Moldova, narațiunile politice revanșiste² și nostalgice «de stînga»³, aliniindu-se în același timp cu

¹ „Cazul Catan și alții versus Moldova și Rusia”, Marea Cameră, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărîre, Strasbourg, 19 octombrie 2012.

² Cu referire la susținătorii șovinismului rus - atitudinea ostilă față de alte etnii (în special, ucrainenii); homofobie; anti-SUA; etc.

³ În contextul Republicii Moldova, conceptele «de stînga» și «de dreapta» nu au nimic comun cu doctrinele politice europene. Partidele de stînga se identifică în mare măsură cu: moldovenismul, Uniunea vamală eurasiatică, sentimentul anti-românesc, «Lumea rusă» («Ruskii Mir»). În același timp, partidele de dreapta insistă asupra faptului că «Moldova este cel de-al doilea stat românesc» și pledează, într-o anumită măsură, pentru «unirea Republicii Moldova cu România».

abilitate la mitologia Kremlinului privind propria sa legitimitate și legitimitatea expansiunii sale în spațiul ex-sovietic.

Republica Moldova, deși este relativ mică din punct de vedere al suprafeței geografice și al populației, pare, în acest context, să beneficieze de o atenție considerabilă din partea Federației Ruse, deoarece ar putea servi drept instrument geopolitic împotriva Ucrainei și României. Referitor la Ucraina, impresia ce persistă printre observatorii moldoveni este că țara lor deseori servește drept teren de testare a politicilor aplicate ulterior în Ucraina.⁴ Negociatorii din partea Republicii Moldova au remarcat în repetate rânduri că Rusia a încercat să-i forțeze să accepte o serie de concesii unilaterale în favoarea regiunii transnistrene. Federalizarea Republicii Moldova i-ar permite Rusiei să folosească Moldova ca un «precedent pozitiv» în cazul Ucrainei și regimurile controlate de Rusia din regiunile Donețk și Lugansk.

De asemenea, din perspectiva Federației Ruse, Republica Moldova servește drept cap de pod spre România, stat membru al NATO din 29 martie 2004. În mod special, Rusia exprimă îngrijorări în legătură cu amplasarea scutului antirachetă la Deveselu. Un exemplu care ilustrează abordarea rusească este faptul că vizita «istorică» a lui Igor Dodon la Moscova a coincis cu o serie de declarații agresive împotriva României lansate nu doar în presa rusă, ci și de către oficialii ruși.⁵ În același timp, imaginea lui Vladimir Putin, care îi oferă lui Igor Dodon o hartă a Moldovei din secolul XVII, implică un mesaj amenințător pentru România, bazat pe «moldovenismul» stalinist.⁶

Se pare că propagandă rusească are deja un impact semnificativ. Deși, aparent, ceea ce oferă Rusia are puține dintre elementele unei agende constructive, aceasta pare să atragă un sprijin considerabil. Vladimir Putin se bucură de cel mai înalt nivel de încredere (55%) printre cetățenii Republicii Moldova, în comparație cu alți lideri mondiali.⁷

⁴ [Declarația Ministerului rus al Afacerilor Externe privind Grupul de suport pentru Ucraina], disponibilă, în rusă, pe: mid.ru/ru/maps/ua/-/asset_publisher/ktn0ZLTvbbS3/content/id/70394.

⁵ [Conferința de presă a Președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon], text disponibil pe: kremlin.ru/events/president/news/53744.

⁶ [Putin i-a oferit lui Dodon, în calitate de cadou, o hartă a Moldovei, ale cărei hotare se extind pe teritoriul României și Ucrainei], video disponibil la: youtube.com/watch?v=dK5zRuEIAZ8.

⁷ Barometrul Opiniei Publice, noiembrie 2017, accesibil pe: bop.ipp.md.

Unul dintre efectele principale ale propagandei rusești este neîncrederea oamenilor în statalitatea Republicii Moldova și în orientarea actuală a politicii sale externe. Deși Republica Moldova a semnat la 27 iunie 2014 Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, procentul cetățenilor care văd viitorul Moldovei ca parte a Federației Ruse (33%) sau a României (22%) este considerabil.⁸

Plus la aceasta, pe 13 noiembrie 2016, Igor Dodon - un candidat cu un puternic mesaj anti-european și pro-rus și care a sprijinit în mod public anexarea Crimeei de către Federația Rusă, a câștigat alegerile prezidențiale din Republica Moldova.^{9 10} Eficiența propagandei rusești a fost evidențiată de sprijinul masiv acordat lui Igor Dodon de către populația vorbitoare de limbă rusă - la 13 noiembrie 2016, în UTA Găgăuzia, 98,89% din alegători au votat pentru Igor Dodon.¹¹ Astfel, Igor Dodon se implică activ în promovarea intereselor rusești în Republica Moldova, optînd, de exemplu, pentru anularea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și a contactelor cu NATO.

În același timp, se pare că Igor Dodon și Partidul Socialiștilor din Republica Moldova s-au aliniat scopului Rusiei de a federaliza Republica Moldova și de a extinde ulterior acest scenariu în Ucraina.¹²

⁸ Barometrul Opiniei Publice, noiembrie 2017, accesibil pe: bop.ipp.md.

⁹ [Ucraina și-a rechemat ambasadorul său din Moldova, deoarece Igor Dodon a recunoscut anexarea Crimeei], revista22.ro/70257610/kievul-si-a-rechemat-ambasadorul-din-moldova-pentru-c-dodon-a-recunoscut-anexarea-crimeei.html.

¹⁰ Rezultatele alegerilor prezidențiale din 2016: cec.md/r/procese-verbale/prezidentiale-t2-2016/.

¹¹ Rezultatele alegerilor prezidențiale din 2016 pe regiuni: cec.md/r/procese-verbale/prezidentiale-t2-2016/.

¹² [Tamara Guzenkova – analist politic, despre rezultatele vizitei lui Igor Dodon la Moscova și perspectivele relațiilor bilaterale], disponibil, în limba rusă, pe: iz.ru/news/658471.

PRINCIPALELE MESAJE ALE PROPAGANDEI FEDERAȚIEI RUSE – CAZUL REPUBLICII MOLDOVA

Există două mesaje principale ale propagandei rusești în Republica Moldova: unul se axează pe oportunitățile de asociere cu măreția și puterea nemărginită a Rusiei, iar al doilea proclamă că nici o altă orientare a țării nu este o alternativă viabilă și dezirabilă.

Aplicată în contextul moldovenesc, această abordare generală este uneori numită moldovenism și se bazează pe concepte politice ajustate încă pe timpul lui Stalin.¹³ Moldovenismul, în versiunea sa stalinistă, are două componente principale. Prima componentă slăvește rolul metropolei, al Federației Ruse, pentru a o scoate în evidență ca fiind centrul de putere, de valoare și de luare a deciziilor. Republica Moldova, prin prisma primei componente, poate câștiga respect și valoare ca un vasal al acestei mari puteri. Propaganda întărește, astfel, legăturile sentimentale cu trecutul sovietic (mândrie, nostalgie, etc.) printre diferite segmente ale societății moldovenești și consolidează o mentalitate șovinistă (*Russkii Mir*; dispreț față de Ucraina, liberalism și democrație).

A doua componentă a moldovenismului, în această versiune, încearcă să submineze sursele locale de identitate și demnitate. Această componentă mizează pe lipsa demnității naționale / civice, pune accentul pe sentimentul anti-românesc și, implicit, sugerează că ar fi imposibil ca Republica Moldova să-și traseze propriul său curs. Pentru a invalida și mai mult ideea alternativelor, propaganda rusească amplifică complexe de inferioritate legate de eșecurile proiectului de statalitate al Moldovei, alimentează spiritele separatiste din diferite regiuni și sporește clivajul etno-lingvistic din societate.

În acest fel, moldovenismul dorește să-i facă pe oameni să se gândească la propria lor identitate din perspectiva clișeeilor de propagandă rusească (și ale fostei Uniuni Sovietice).

Sentimentul anti-românesc

Sentimentul anti-românesc rămâne un factor major în procesele politice din Republica Moldova. Sentimentul an-

¹³ "Moldovenismul: Ideologia de stat a Republicii Moldova", articol disponibil pe: moldova.org/en/moldovenism-the-state-ideology-of-the-republic-of-moldova-21091-eng/.

ti-românesc a fost mobilizat deja în 1990, pentru a instiga separatismul în regiunea transnistreană și în partea de sud a RM ("Republica Găgăuză"). Problema rămâne încă relevantă deoarece politicienii încă mai exploatează clivajele etno-lingvistice și sentimentul anti-românesc pentru a obține sprijin public. Parțial, politicienii fac acest lucru prin insinuări precum că recunoașterea limbii române ca limbă oficială a țării este un pas spre unirea inevitabilă a Republicii Moldova cu România. O anumită retorică de acest fel este vizibilă pe portalul oficial al Președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon, al Guvernului și al Parlamentului.¹⁴¹⁵¹⁶

Marele Război pentru Apărarea Patriei

Glorificarea trecutului sovietic joacă un rol special în propaganda rusească. Pe de o parte, aceste politici vizează consolidarea complexului de inferioritate în raport cu «Rusia mareață» printre «compatrioții» care nu sunt etnici ruși și care locuiesc în afara Federației Ruse. În același timp, în Federația Rusă a fost lansată o campanie amplă, agresivă și emoțională de venerare a rolului URSS în cel de-al Doilea Război Mondial. Această campanie a permis doar o singură narațiune oficială a unui trecut complex, combinând o serie de aspecte controversate. Printre alte aspecte, narațiunea oficială a acceptat doar termenul de «Marele Război pentru Apărarea Patriei» (MRAP), care a început la 22 iunie 1941, când Germania nazistă a atacat URSS.

În același timp, propaganda rusească trece cu vederea sprijinul reciproc dintre Rusia Sovietică și Germania, începând cu 16 aprilie 1922, când a fost semnat Tratatul de la Rapallo¹⁷ și care a culminat cu pactul sovieto-nazist din 1939, menit să subjuge o mare parte din Europa de Est. Propaganda rusească prezintă URSS drept învingătorul-cheie în lupta cu fascismul, datorită «eroismului poporului sovietic» și acceptării pierderilor umane enorme în numele binelui comun.

Panglica Sfântului Gheorghe

Cultul MRAP este promovat prin simboluri și ritualuri, cum ar fi «panglica Sfântului Gheorghe» și «Ziua Victoriei», sărbătorită pe 9 mai.

¹⁴ Pagina oficială a Președintelui Republicii Moldova: presedinte.md.

¹⁵ Pagina oficială a Guvernului Republicii Moldova: gov.md.

¹⁶ Pagina oficială a Parlamentului Republicii Moldova: parlament.md.

¹⁷ "Un acord secret germano-rus: Tratatul de la Rapallo", text disponibil pe: historia.ro/sectiune/general/articol/a-german-russian-secret-agreement-the-treaty-of-rapallo.

Panglica Sfântului Gheorghe a fost reînviată de către ideologii de la Kremlin ca și alternativă pentru panglica oranj a «Revoluției Oranj» din Ucraina. Ulterior, panglica Sfântului Gheorghe a devenit un simbol pro-rus proeminent în campaniile consacrate «Zilei Victoriei». Ca rezultat, această panglică a devenit un simbol ce stabilește o legătură dintre Vladimir Putin și reprezentanții regimurilor separatiste din Crimeea, din regiunea transnistreană, din Donețk și Lugansk, pînă la organizațiile și ideologii proto-fasciști. În Republica Moldova, organizații precum Liga Tineretului Rus desfășoară în fiecare an acțiuni proeminente - și, fără îndoială, provocatoare - folosind panglica Sfântului Gheorghe, în locurile publice din Chișinău și din alte localități ale RM.¹⁸

Ziua Victoriei

Ziua Victoriei, ziua în care Germania nazistă a semnat actul de capitulare, a devenit un alt pilon al propagandei rusești în zona post-sovietică (deși Uniunea Sovietică nu a sărbătorit-o timp de 20 de ani după război). Pe lângă comemorarea justificată și explicabilă, această sărbătoare este de asemenea folosită în Moldova pentru a manifesta dispreț față de încercările de a sărbători Ziua Europei în aceeași zi. În acest sens, marșurile ample ale locuitorilor din Chișinău (majoritatea - vorbitori de limba rusă) spre Memorialul Gloriei Militare au o componentă de politică contemporană, cel puțin pentru unii participanți.

Anti-Ucraina

În acest context istoric, Ucraina este, de asemenea, prezentată într-o lumină negativă. Orientarea spre vest a actualului guvern ucrainean este prezentată într-un mod disprețuitor. Oponenții regimului Ianukovici (și ai politiciii rusești) din Ucraina sunt caracterizați drept «urmașii lui Stepan Bandera», «complicii fasciștilor» și chiar «fasciști». În prezent, predomină această caracterizare a Ucrainei, neglijîndu-se faptul că potrivit istoriografiei oficiale a URSS, aproximativ 16% din soldații căzuți în Marele Război pentru Apărarea Patriei erau etnici ucraineni - adică aproximativ 1 800 000 de persoane.

Compatrioții

Conceptul de «compatrioți», utilizat pe larg de către propaganda rusească, este o noțiune ce fortifică conexiunile mintale și nostalgice ale foștilor cetățeni sovietici și descen-

¹⁸ Pagina oficială a Ligii Tineretului Rus: ligarus.org.

denții acestora cu «patria». Conceptul de patrie este asociat cu trecutul «glorios» al URSS, dar în prezent implică și identificarea cu Rusia. Deși conceptul de «compatriot» este confuz din punct de vedere juridic și se bazează pe «autoidentificarea liberă a persoanei», în Federația Rusă au fost adoptate o serie de legi¹⁹ care încearcă să definească acest concept și să proclame angajamentul Rusiei «de a apăra drepturile civice, culturale și lingvistice» ale «compatrioților».

Anti-Americanism

În Republica Moldova, o rețea de jurnaliști, bloggeri și mass-media acuză «stăpînii americani» de tensionarea relațiilor dintre Republica Moldova și Federația Rusă (de exemplu, prin expulzarea diplomaților ruși).²⁰ Prin intermediul acestei rețele, politicienii moldoveni cu viziuni proeuropene sunt etichetați ca fiind «agenți americani» în serviciul politicilor anti-rusești ale Washingtonului. De exemplu, politiciană pro-europeană, Maia Sandu, a fost acuzată că este «agent american» doar în baza experienței sale de activitate în cadrul Băncii Mondiale.²¹

Rețeaua respectivă, de asemenea, propagă ideea că SUA intenționează să reaprindă conflictul de pe râul Nistru. Mai mult ca atât, rețeaua este utilizată pentru a promova intens ideea, precum că «stăpînii de la Washington» tolerează corupția în sînul conducerii de la Chișinău în schimbul «atacurilor» împotriva Rusiei.

Alianța Nord-Atlantică – un bloc agresiv/ofensiv

În contextul acestor mesaje, Alianța Nord-Atlantică (NATO) este caracterizată ca o organizație agresivă ce dorește să se extindă. Într-o anumită măsură, acest mesaj exploatează lipsa unor dezbateri constructive în societatea moldovenească cu privire la asigurarea securității naționale; în contextul unor provocări serioase generate de lipsa controlului asupra regiunii transnistrene, ocupată *de facto* de Federația Rusă.

Anti-UE și pro-Uniunea Vamală

Mesajele anti-UE și pro-Uniunea Vamală nimeresc pe un teritoriu fertil în Republica Moldova deoarece există disensiuni majore în țară. Moldova este oficial guvernată de coaliții și guverne «pro-europene» începând cu 2009, cu un istoric al

¹⁹ Una din ele: [Legea federală a Federației Ruse cu privire la politica de stat în raport cu compatrioții de peste hotare Nr. 99-FZ din 24 mai 1999], disponibilă pe: sevkrimrus.narod.ru/ZAKON/sootech.htm.

²⁰ Cum sunt, portalurile: sputnik.md, a-tv.md; formatorii de opinie/jurnaliștii: izborsk.md, moldovenii.md; bloggerii: bogdantsirdea.eu, bukarski.md

²¹ Profilul LinkedIn al Maiei Sandu: [linkedin.com/in/maia-sandu-1016a38](https://www.linkedin.com/in/maia-sandu-1016a38).

succesului puternic disputat de către oamenii de rînd. Proiectul eurasiatic, la rîndul său, este susținut pe larg de «ruși», «ucraineni» și «poporul găgăuz». În ceea ce privește «moldovenii / românii», nici ei nu dau dovadă de o mai mare coerență civică, făcînd ca această chestiune să devină o țintă atrăgătoare pentru propagandă. Fiind chestionați cum ar vota referitor la aderarea Moldovei la Uniunea vamală eurasiatică, aproximativ 41% dintre «moldoveni / români» au declarat că ar vota «pentru» și 42% - «împotriva». ²²

UTA Găgăuzia - un element rusofil

Formarea UTA Găgăuzia a fost determinată, în special, de neîncrederea față de statalitatea Republicii Moldova și de teama unirii Republicii Moldova cu România.

De-a lungul existenței UTA Găgăuzia, n-a fost construit niciun sistem de consolidare a limbii găgăuze. În plus, intelectualii, precum și membrii Adunării Populare a UTA Găgăuzia consideră că limba găgăuză este în declin și pe cale de dispariție. Chiar și unele persoane, care în 1989-1990 erau activiști, admit că în UTA Găgăuzia există o «formă hidoasă de mankurtizare». ^{23 24 25} Portalul administrației de la Comrat conține doar informații în limba rusă. ²⁶ De asemenea, cadrul normativ local poate fi accesat doar în limba rusă.

Sondajul de opinii, realizat în regiunea de sud a Republicii Moldova în perioada 21 noiembrie - 2 decembrie 2015, arată că 82,1% din populația UTA Găgăuzia susțin anexarea Crimeei la Federația Rusă, iar 70,6% consideră că «în urma Euromaidan-ului, în Ucraina, la putere au venit fasciștii». ²⁷

Mai mult, 64,3% dintre respondenți consideră că Republica Moldova aparține «Lumii ruse» ("Russkii Mir"); 91,1% preferă să privească emisiuni TV în limba rusă și, prin urmare,

²² Barometrul Opiniei Publice, aprilie 2017, bop.ipp.md.

²³ [Trei membri ai Adunării Populare a Găgăuziei propun elaborarea unui proiect de lege „Cu privire la salvarea limbii găgăuze“], video disponibil pe: <http://old.gagauzmedia.md/index.php?newsid=11438>.

²⁴ [Un proiect merit să protejeze limba și cultura găgăuză a fost lansat în UTA Găgăuzia], video disponibil pe: <http://old.gagauzmedia.md/index.php?newsid=9142>.

²⁵ [Fiodor Marinoglu: Găgăuzia își pierde limba], video pe: old.gagauzmedia.md/index.php?newsid=12012.

²⁶ Pagina oficială a bașkanului Găgăuziei: o unitate teritorial-autonomă din Moldova: .gagauzia.md, Pagina oficială a Adunării Populare a Găgăuziei], pe: halktoplushu.md.

²⁷ [Moldova între Vest și Est: Opinii despre Găgăuzia și Taraclia], <http://ipp.md/2016-09/moldova-intre-est-si-vest-viziuni-din-gagauzia-si-taraclia-2/>

canalele TV din Federația Rusă se bucură de cel mai înalt nivel de încredere (83,2%) în rândul populației găgăuze, chiar și în comparație cu cele din Republica Moldova (43,2%).

Astfel, UTA Găgăuzia constituie un exemplu nereușit, cu consecințe negative pentru Moldova în ansamblu, de integrare a unei minorități etnice în societatea și statul moldovenesc.

Propagandă de amploare, dar fără o politică publică ca răspuns

Încă nu există o politică coerentă care să răspundă propagandei rusești din Republica Moldova. Acest lucru poate fi explicat, parțial, prin faptul că statul moldovenesc nu și-a formulat o direcție clară a politicii sale externe și n-a stabilit modul de a reacționa la activitatea rusească. În funcție de «culoarea» guvernelor de la Chișinău, atitudinile, la nivel declarativ, oscilează de la o extremă la alta. Totodată, lipsesc atitudini coerente, bazate pe interesul național al Republicii Moldova.

Prin urmare, nu există o politică de stat privind securizarea spațiului informațional intern. Mai grav este faptul că statul moldovenesc nu conștientizează importanța concurenței în spațiul informațional. Prin promovarea unor politici anti-democratice pe plan intern, acesta cu atât mai mult nu este capabil de a concura cu Rusia și de a contracara propaganda rusească.

CARTOGRAFIEREA REȚELEI DE SOCIALIZARE ODNOKLASSNIKI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

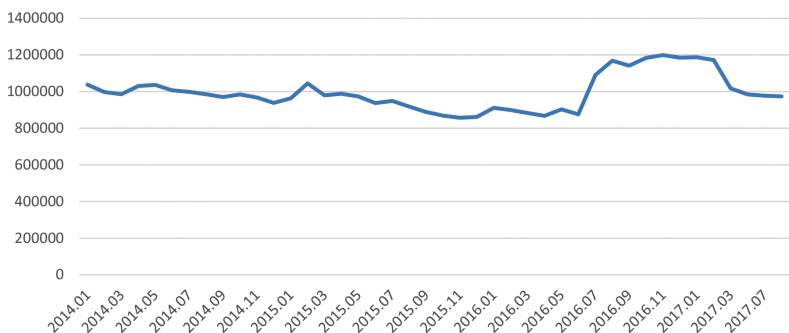
Rețeaua de socializare *Odnoklassniki*, lansată în 2006 în Federația Rusă, are la bază conceptul restabilirii relațiilor și comunicării cu vechii colegi de școală și prieteni prin intermediul Internet-ului (literalmente *odnoklassniki* se traduce din rusă *colegi de școală*). *Odnoklassniki* este a doua cea mai utilizată rețea de socializare în Federația Rusă, după *Vkontakte*, și se bucură de popularitate în spațiul post-Sovietic. În ianuarie 2017, rețeaua avea 290 milioane de profiluri înregistrate și un auditoriu lunar de 73 milioane de utilizatori unici.²⁸ În prezent, rețeaua de socializare aparține companiei Mail.Ru Group, acționarul majoritar al căreia este miliardarul Alișer Usmanov.²⁹

Conform măsurărilor audienței online, *Odnoklassniki* era, în august 2017, cea mai popular website din R. Moldova, cu peste 1 milion de vizitatori unici lunar³⁰. Pentru comparație, Facebook-ul are aproximativ 760.000 de utilizatori, *Vkontakte* – 250.000 de utilizatori activi, Twitter – 25.000 de utilizatori).³¹

Deși în ultimii ani numărul utilizatorilor *Odnoklassniki* era pe un trend descrescător, ajungând de la 1 milion în ianuarie 2014 la 875.000 în iunie 2016, acesta a început să crească brusc în perioada iulie-august 2016. Astfel, până în noiembrie 2016, rețeaua a înregistrat aproape 325.000 de utilizatori noi.

Sursa:
Biroul de Audit
al Tirajelor și
Internetului

Numărul de utilizatori

²⁸ În 2016 "Odnoklassniki" și-a mărit numărul de utilizatori cu 10%» (ru). Interfax, ianuarie 2017 - <http://interfax.com.ua/news/economic/396363.html>.

²⁹ Aceeași companie controlează și cea mai populară rețea de socializare din Federația Rusă – *Vkontakte*.

³⁰ Raportul Biroului de Audit al Tirajelor și Internetului, august 2017 - http://www.bati.md/download/moldova_report_2014-2016.xls.

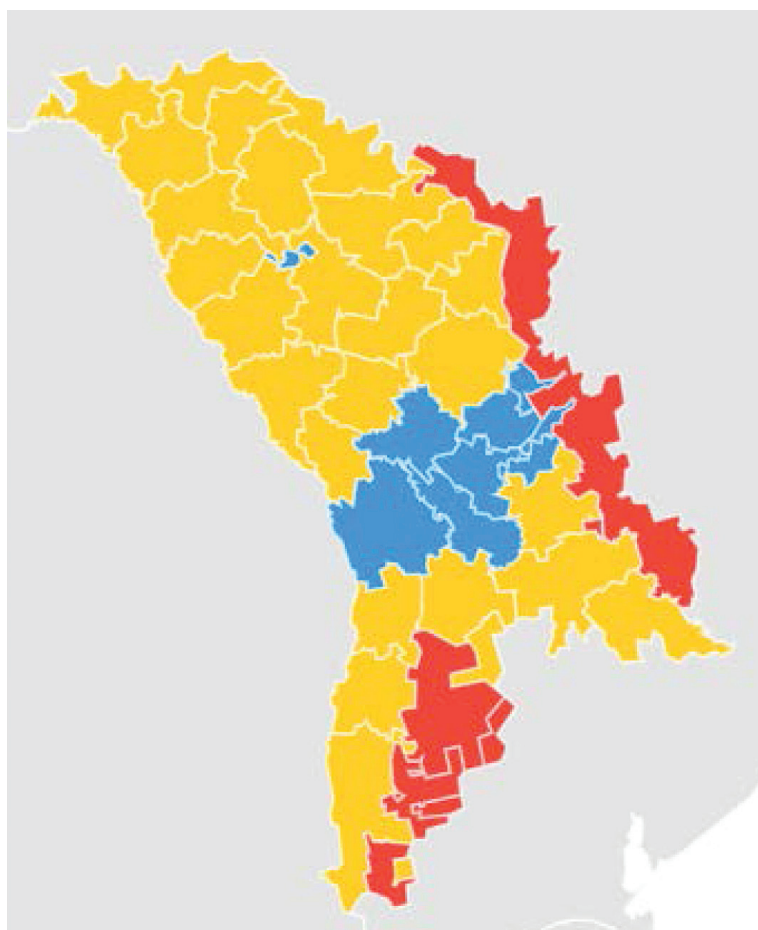
³¹ Gramatic Social Media Report, ianuarie 2017 – www.gramatic.md.

Conform datelor biroului de Audit al Tirajelor și Internetului, 16% din utilizatorii Odnoklassniki în R. Moldova au o vârstă de peste 50 de ani, 16% - între 40-49 ani, 19% - între 30-39 ani, 31% - între 20-29 ani, iar 18% au mai puțin de 20 de ani.

Doar 28% din utilizatorii Odnoklassniki declară că au studii superioare. 37% din utilizatorii Odnoklassniki spun că au studii liceale, iar 33% - studii primare și/sau profesionale. Fără studii sunt 2%.

Aproximativ 54% din utilizatorii Odnoklassniki în R. Moldova se află în regiunea Centru, 28% - în regiunea Nord (inclusiv Bălți), 18% - în regiunea de Sud (inclusiv Găgăuzia).³²

Interesul după regiuni (în ultimele 12 luni)

● odnoklassniki ● facebook ● vk

Sursa:
Google Trends

³² Gramatic Social Media Report, ianuarie 2017 – www.gramatic.md.

IDENTIFICAREA, CLASIFICAREA ȘI GRUPAREA COMUNITĂȚILOR ODNOKLASSNIKI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Comunitățile online din rețeaua Odnoklassniki în Republica Moldova reprezintă interese diverse, iar adeseori servesc și ca mijloc de re-conectare a celor plecați peste hotare cu ceea ce se întâmplă acasă. Paginile mass-media au număr ridicat de membri, la fel ca și comunitățile create pe baza a diferite preferințe politice. Printre aceste comunități se remarcă grupurile pro-ruse, care sunt atât numeroase, cât și destul de vocale. După numărul de membri, unul din aceste grupuri este cea mai mare comunitate din rețeaua Odnoklassniki în Republica Moldova creată pe bază de preferințe politice (a 4-a după mărime din totalul comunităților analizate). Mai mult, dintre cele 170 de comunități cu caracter informativ și/sau socio-politic, 24 sunt pro-ruse, comparativ cu doar 10 grupuri pro-Vest.

Astfel, grupurile pro-ruse joacă un rol major în segmentul Odnoklassniki în Republica Moldova. În cele ce urmează, vom oferi o imagine de ansamblu asupra acestei rețele de socializare în Republica Moldova și modul în care aceasta relaționează cu spațiul informațional și politic din țară.

În total, segmentul Odnoklassniki în Republica Moldova pare să cuprindă aproape 170 de comunități online care se focusează pe știri și politică. Acest număr include grupurile cu mai mult de 1000 de membri, active în ultimele șase luni, și exclude grupurile care pun accent pe alte tematici (sport, shopping, divertisment) și grupurile în care predomină mesaje spam.

Doar 35 dintre aceste comunități au peste 10.000 de participanți, doar 3 peste 100.000 de participanți. 48 din comunitățile identificate se axează pe tematică locală, deși este distribuit și conținut ce ține de evenimentele de nivel național. 25 sunt pagini ale mass-media din Republica Moldova. Pe 24 dintre aceste grupuri conținutul distribuit are un caracter pronunțat pro-Rusia, iar 14 comunități distribuie conținut care prezintă Uniunea Europeană și România într-o lumină favorabilă. Au fost grupate separat comunitățile Odnoklassniki din regiunea transnistreană - 10 și din autonomia găgăuză - 8.

Pagini și grupuri cu caracter informativ și de socializare socio-politică, după tematica abordată

Pagini și grupuri cu caracter informativ și de socializare socio-politică, după numărul de membri

Numărul demembri	Numărul de grupuri
1.000 – 5.000	103
5.000 – 10.000	32
10.000 – 25.000	25
25.000 – 50.000	5
50.000 – 100.000	2
100.000 – 200.000	1
200.000 – 300.000	1
300.000 – 400.000	0
400.000 – 500.000	1

Tematica grupului	Numărul de grupuri
Nivel local	48
Mass-media	25
Socializare: pro-Rusia	24
Diaspora	14
Partid politic / Politician	12
Socializare pro-Vest	10
Transnistria	10
Găgăuzia	8
Socializare: pro-România	4
Alte	15

În cele ce urmează, oferim o imagine de ansamblu asupra acestor grupuri, utilă pentru a înțelege modul în care Odnoklassniki funcționează în contextul Republicii Moldova și cum discuțiile despre Federația Rusă se încadrează în acest context.

Ultimele știri din Moldova³³ (c. 487.700 membri) și **Descoperă Moldova**³⁴ (c. 239.000 membri) sunt cele mai populare comunități Odnoklassniki în Republica Moldova. Acestea distribuie aproape exclusiv știri de pe site-urile www.moldova.org și www.stirilocale.md. moldova.org este un portal, lansat în 1997, care aparține Fundației Moldova din SUA. Începând cu anul 2010, portalul este susținut financiar prin granturile oferite de către National Endowment for Democracy (NED).³⁵ Site-ul publică știri din și despre Republica Moldova. www.stirilocale.md este un site de știri lansat în 2011. Conform informației disponibile pe site, acesta relatează despre evenimentele din satele și orașele din Republica Moldova, iar jumătate din publicul site-ului o reprezintă moldovenii rezidenți în alte țări.³⁶

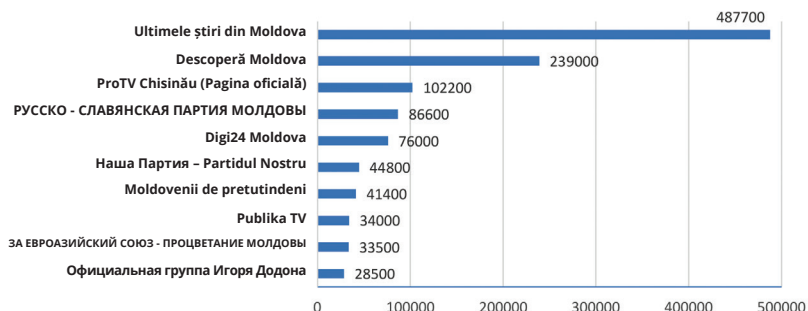
³³ <https://ok.ru/ultimele.stiri.din.moldova>.

³⁴ <https://ok.ru/moldova2014>.

³⁵ <http://www.moldova.org/despre/>.

³⁶ <http://stirilocale.md/despre-noi>.

Comunități
Odnoklassniki
din Moldova.
Numărul de
membri

ProTV Chisinau (Pagina oficială) (c. 101.700 membri) este pagina oficială a Știrilor ProTV Chișinău. Prin intermediul acesteia sunt distribuite știri de pe site-ul www.protv.md, parte a trustului internațional Central European Media Enterprises.³⁷

РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ (c. 86.600 membri) este cea mai mare comunitate pro-rusă din Odnoklassniki în Republica Moldova. În descrierea grupului, scopul indicat este „apărarea intereselor populației rusolingve din Republica Moldova”.^{38 39}

Digi24 Moldova (c. 75.000 membri) nu este o pagină oficială a Digi24. Acesta este un grup care distribuie conținut informațional, combinat cu divertisment, în limba română.⁴⁰

O bună parte din postările de pe grup sunt știrile Digi24 relevante pentru Republica Moldova. De asemenea, grupul distribuie știri din alte surse informaționale, care prezintă România într-o lumină pozitivă. Cea mai populară postare din acest grup, în august 2017, face haz de Igor Dodon.⁴¹

Grupul Digi24 Moldova a fost clasificat de către autorii studiului ca făcând parte dintr-o rețea de grupuri pro-România de pe Odnoklassniki din Republica Moldova care include și grupurile: **Românii din Odnoklassniki**⁴² (c. 8.900 membri),

³⁷ <https://ok.ru/protv.md>.

³⁸ <https://www.ok.ru/vybornomoldovy>.

³⁹ Мы отстаиваем права Русскоязычного населения Республики Молдова. Наш лидер Топольницкий Олег.

⁴⁰ <https://ok.ru/digi24.moldova>.

⁴¹ <https://ok.ru/digi24.moldova/album/54339267723382/859012063862>.

⁴² <https://ok.ru/romanism>.

Tinerii Moldovei ONG⁴³ (c. 8.100 membri), **Basarabia e România!**⁴⁴ (c. 3.900 membri).

Наша Партия - Partidul Nostru (c. 44.800 membri) este pagina oficială pe Odnoklassniki a Partidului Nostru, condus de politicianul Renato Usatîi, primarul „în exil” al orașului Bălți. Pe această pagină sunt distribuite preponderent materialele site-ului www.ru1.md (site-ul oficial al lui Renato Usatîi) și știrile de partid de pe www.pnru.md (site-ul oficial al Partidului Nostru).⁴⁵ De asemenea, pagina face link către o altă pagină a politicianului - Ренато Усатый Генеральный примар мун. Бельц (c. 10.500 membri).⁴⁶

Moldovenii de pretutindeni (c. 41.400 membri) este un grup unde membrii postează conținut divers din punct de vedere al caracterului informativ.⁴⁷

Publika TV (c. 33.700 membri) este pagina oficială pe Odnoklassniki a televiziunii Publika, controlată de Partidul Democrat din Moldova.⁴⁸

ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ (c. 33.500) este un grup al „cetățenilor Republicii Moldova și altor țări, care susțin ideea intrării Republicii Moldova în Uniunea Eurasiatică” (*Эта группа для совершеннолетних граждан Молдовы и других стран, поддерживающих идею о вхождении Молдовы в Евразийский союз*).⁴⁹

Официальная группа Игоря Додона (c. 28.500 membri) este pagina oficială pe Odnoklassniki a Președintelui Republicii Moldova Igor Dodon.⁵⁰ Grupul postează comunicatele de presă ale Președinției, precum și știri relevante despre activitatea lui Igor Dodon în calitate de Președinte. Cea mai populară posta-

⁴³ <https://ok.ru/tineriimd>.

⁴⁴ <https://ok.ru/romaniamare>.

⁴⁵ De asemenea sunt distribuite știri de pe site-ul www.1news.md, care aparține companiei West Media SRL, fondată de Ion Cilibii. O persoană cu același nume a donat 27.000 de lei pentru campania electorală a lui D. Ciubașenco, candidatul Partidului Nostru la funcția de Președinte al Republicii Moldova.

⁴⁶ <https://ok.ru/novayapartia>.

⁴⁷ <https://ok.ru/moldovenii.de.pretutindeni>.

⁴⁸ <https://ok.ru/tvpublika>.

⁴⁹ <https://ok.ru/referendum>.

⁵⁰ <https://ok.ru/igordodoni>.

Cele mai mari comunități Odnoklassniki din regiunea Transnistreană

Denumire	Link	Membri
ТСВ	https://ok.ru/tsvtiraspol	26000
Приднестровский портал	https://ok.ru/pridnestrov.portal	16000
Мы -Тираспольчане! Ми Тираспольці! Ам Тирасполений	https://ok.ru/mytiraspol	14000
Новые Города Приднестровья	https://ok.ru/group54831854845959	9500
Приднестровцы ЗА справедливость	https://ok.ru/pmr1online	9300

re din acest grup este mesajul de mulțumire pentru susținerea acordată de către Renato Usatîi în cursa prezidențială din toamna anului 2016.⁵¹ În august 2017, cea mai populară postare de pe pagină a fost mesajul de felicitare cu prilejul aniversării a 26 de ani de independență a Republicii Moldova.⁵²

ТСВ (c. 26.000 membri) este pagina oficială a grupului media TSV din regiunea transnistreană, care aparține companiei Sheriff. Aceasta este pagina din regiunea transnistreană cu cel mai mare număr de membri. Politica editorială a postului TSV este dictată de interesele comerciale ale companiei Sheriff, care urmărește perpetuarea modelului său de business prin promovarea independenței regiunii transnistrene.

Golos.md (c. 20.000 membri) conține postări de pe site-ul www.golos.md, care este descris ca fiind un „portal de știri rusolingv obiectiv din Republica Moldova”. Acesta face parte din grupul de presă online „Realitatea” al lui Dumitru Țîra.⁵³ Pagina **Realitatea.md** (c. 19.200 membri).⁵⁴

Гагаузский Угол-Gagauz Köşesi (c. 19.800 membri) este o pagină publică care distribuie video, poze și știri referitoare la etnia găgăuză și autonomia „Găgăuzia”. Printre postările apolitice, legate de cultură și viața de zi cu zi a locuitorilor din UTA Găgăuzia, de o popularitate aparte se bucură postările ce fac referire la prosperitatea fostei RSSM și a găgăuzilor din timpul Uniunii Sovietice, generând comentarii nostalgice cu privire la acea perioadă.

⁵¹ <https://ok.ru/igordodoni/topic/65992843247784>.

⁵² <https://ok.ru/igordodoni/topic/67167572115624>.

⁵³ <https://ok.ru/golosmd>.

⁵⁴ <https://ok.ru/realitatea>.

Cele mai mari comunități Odnoklassniki găgăuze

Denumire	Link	Membri
Гагаузский Угол-Gagauz Köşesi	https://ok.ru/gagauzskiiugol	19800
Гагаузы, Все Сюда!!!	https://ok.ru/gagauztoplusu	17400
ГаГаУзы	https://ok.ru/gagauzy	12000
Новости АТО Гагаузия (Гагауз Ери)	https://ok.ru/gagauznews	7200
Гагаузия ЗА таможенный союз!!!	https://ok.ru/gagauziyaz	5500

Mass-media pe Odnoklassniki

						ERpost
	102.2K	1.2K	88.4K	1.7K	2.4K	0.073%
	76.0K	1.0K	32.5K	922	1.5K	0.045%
	34.0K	906	10.1K	181	82	0.034%
	20.0K	310	780	6	4	0.013%
	19.2K	1.5K	4.0K	89	126	0.015%
	19.0K	721	4.2K	725	578	0.040%
	15.6K	193	2.6K	90	14	0.091%
	8.4K	145	632	89	56	0.064%
	6.9K	232	6.6K	178	256	0.438%
	6.1K	1.3K	1.2K	37	53	0.016%
	4.2K	283	1.8K	154	119	0.173%

Paginile Odnoklassniki ale mass-media din Republica Moldova cu cel mai mare număr de participanți sunt: **ProTV Chișinău (Pagina oficială), Digi24 Moldova, Publika TV, Golos.md, Realitatea.md, Комсомольская правда - Молдова - КР.MD, stirilocale.md, Point.md, ALFA NEWS - свежие новости Молдовы, UNIMEDIA - Știri din Moldova și Sputnik Молдова.**

Realitatea.md (c. 19.200 membri) distribuie conținut de pe www.realitatea.md, parte a grupului de presă online „Realitatea”.

Комсомольская правда - Молдова - KP.MD (c. 19000) distribuie conținuturi de pe www.kp.md, website care aparține Комсомольская правда – BASARABIA SRL.

Știrilocale.md (c. 15.600 membri) distribuie conținut de pe www.stirilocale.md, website care aparține IM NEWS MEDIA ONLINE SRL.

Point.md (c. 8.400 membri) distribuie conținut de pe www.point.md, website care aparține SIMPALS SRL.

ALFA NEWS - свежие новости Молдовы (c. 6.900 membri) distribuie conținut de pe www.alfanews.md, website care aparține Agenției de Presă MEDIA PRES GRUP SRL.

UNIMEDIA - Știri din Moldova (c. 6.100 membri) distribuie conținut de pe www.unimedia.md, website care aparține MIRAZA SRL.

Sputnik Moldova (c. 4.300 membri) distribuie conținut de pe www.sputnik.md, parte a conglomeratului media Rossiya Segodnya, creat și operat de către autoritățile Federației Ruse.

O rețea de comunități online distribuie aproape exclusiv conținut de pe www.independent.md. Pe lângă pagina oficială **Independent.md** (c. 3.200 membri)⁵⁵, aceasta include grupurile: **DE TOATE: Știri, muzică, poze, divertisment, bancuri!** (c. 19.700 membri)⁵⁶, **Gustă din puterea informației: Știri, divertisment** (c. 4.900 membri)⁵⁷, **Moldova cu de toate, cu bune și cu rele!** (c. 3.600)⁵⁸. Cele 4 comunități sunt interconectate, conținând link-uri care redirectionează utilizatorii de pe o comunitate pe alta.

⁵⁵ <https://ok.ru/group/52064399196369>.

⁵⁶ <https://ok.ru/statushd>.

⁵⁷ <https://ok.ru/group/54866453987344>.

⁵⁸ <https://ok.ru/moldovatre>.

În topul politicienilor prezenți pe rețeaua Odnoklassniki, liderii proeminenți sunt Renato Usatîi, președintele Partidului Nostru și Igor Dodon, Președintele Republicii Moldova, fost președinte al Partidului Socialiștilor.

Din top 5 comunități politice, 4 aparțin Partidului Nostru și Renato Usatîi - Наша Партия - Partidul Nostru⁵⁹ (c. 44800 membri), Ренато Усатый Генеральный примар мун. Бельц⁶⁰ (c. 10.600 membri), **Partidul NOSTRU cu Renato Usatii! Soroca**⁶¹ (c. 6.300 membri) și Мы идем дальше! Сила в Правде!⁶² (c. 4.300 membri). Mai mult, Partidul Nostru a dezvoltat o rețea care cuprinde grupuri de susținere ale Partidului Nostru și ale lui Renato Usatîi la nivelul raioanelor din Republica Moldova, deși, această rețea este mai puțin urmărită.

Pagina oficială a lui Igor Dodon (c. 28.500 membri), deși având mai puțin membri ca cea a lui Renato Usatîi, are un nivel de interacțiune net superior, generând în perioada 1 ianuarie - 31 august 2017, 205.100 aprecieri, 13.000 de distribuiri și 122.000 de comentarii.⁶³ În plus, pagina personală a lui Igor Dodon este urmărită de circa 48.600 utilizatori Odnoklassniki.⁶⁴ Grupul Partidului Socialiștilor pe Odnoklassniki are doar c. 1.900 membri.⁶⁵

Comparativ cu numărul de membri al comunităților Odnoklassniki ale lui Renato Usatîi și Igor Dodon, paginile lui Andrei Năstase (c. 4.300 membri)⁶⁶, Vlad Plahotniuc⁶⁷ (c. 3.500 membri) și Maia Sandu⁶⁸ (c. 2.000) au un public restrâns. De asemenea, există o diferență enormă între frecvența postărilor de pe paginile lui Renato Usatîi și Igor Dodon și cele de pe ale lui Andrei Năstase, Vlad Plahotniuc și Maia Sandu. Astfel, în perioada 1 ianuarie - 31 august 2017, pagina oficială a lui Renato Usatîi a avut 946 de postări, pagina oficială a lui Igor Dodon - 650 de postări, pe când cea a lui Andrei Năstase a avut doar 6, cea a lui Vlad Plahotniuc - 31, iar cea a Maiei Sandu - 76. Având în vedere numărul scăzut de postări nivelul ridicat de interacțiune al celor 3 pagini este irelevant.

⁵⁹ <https://ok.ru/novayapartia>.

⁶⁰ <https://ok.ru/renatousatii>.

⁶¹ <https://ok.ru/partidulno>.

⁶² <https://ok.ru/myidemdals>.

⁶³ <https://ok.ru/igordodoni>.

⁶⁴ <https://ok.ru/igor.dodon1>.

⁶⁵ <https://ok.ru/socialistii>.

⁶⁶ <https://ok.ru/andreinastase>.

⁶⁷ <https://ok.ru/plahotniuc>.

⁶⁸ <https://ok.ru/group/54941759504385>.

Partidele politice pe Odnoklassniki

						ERpost
	44.8K	200	16.6K	1.7K	2.4K	0.231%
	28.5K	650	205.1K	13.0K	122.0K	1.833%
	10.6K	946	52.7K	4.9K	2.0K	0.596%
	6.3K	27	403	34	18	0.267%
	4.3K	459	9.5K	1.2K	919	0.591%
	3.9K	6	616	28	41	2.962%
	3.5K	31	2.6K	302	229	2.873%
	2.0K	76	2.0K	159	126	1.536%
	1.9K	417	6.3K	651	504	0.936%

Cele mai mari comunități Odnoklassniki din Republica Moldova, la nivel local, sunt enumerate în Anexa nr. 1. Grupul **КИШИНЕВ - город детства!** reunește aproximativ 14.000 de membri, grupul **БЕЛЬЦЫ (Bălți)** circa 8.500 de membri, iar **Окница - Осница - capitala nordului !** – 5.000 de membri. În ceea ce privește diaspora, comunități online cu peste 10.000 de membri au format Republicii Moldova din Federația Rusă, Franța, Israel și Italia (Anexa nr. 2).

REȚEAUA COMUNITĂȚILOR CU AFINITĂȚI PRO-RUSE

Analiza comunităților on-line, în limitele obiectivelor stabilite, a permis să concluzionăm că paginile și grupurile care promovează mesajele tradiționale ale propagande ruse sunt destul de răspândite și vizibile în spațiul Odnoklassniki din Republica Moldova. Această rețea cuprinde, pe lângă grupuri de socializare pro-ruse, paginile partidelor de orientare pro-rusă, paginile mass-media afiliate acestor partide și paginile mass-media ruse din Republica Moldova. În general, rolul aceste rețele, este de a distribui produsele informaționale realizate de câteva resurse online, făcând parte din mașinăria propagandistică rusă. Multe dintre aceste comunități par să funcționeze ca o rețea.

Cinci grupuri pro-ruse de pe Odnoklassniki în Republica Moldova se remarcă prin dimensiunea și activitatea lor.

РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ (c. 86.600 membri) este cea mai mare comunitate pro-rusă din Odnoklassniki în Republica Moldova. În descrierea grupului, scopul indicat este „apărarea intereselor populației rusolingve din Republica Moldova (*Мы отстаиваем права Русскоязычного населения Республики Молдова. Наш лидер Топольницкий Олег*).⁶⁹

Mișcarea Populară pentru Uniunea Vamală, înregistrată de Ministerul Justiției la 19 septembrie 2014, și-a schimbat denumirea în Partidul Ruso-Slavean din Moldova (PRSM) în februarie 2016. Președintele Partidului Ruso-Slavean, Oleg Topolnițkii, a ocupat locul doi în lista candidaților din partea Blocului electoral “Alegerea Moldovei — Uniunea Vamală” în alegerile parlamentare din 2014. Deși partidul nu participă activ în viața politică din Republica Moldova, pagina acestuia din rețeaua Odnoklassniki este foarte activă, distribuind, în special, informații de pe site-urile www.vybor.md (portal informațional asociat PRSM), www.prsm.md (site-ul PRSM, Președinte: Oleg Topolnițkii), www.slavyane.md (website-ul Asociației Obștești Comunitatea slavă din Republica Moldo-

⁶⁹ <https://www.ok.ru/vybormoldovy>.

va, Președinte: Oleg Topolnițkii), www.votat.md (blogul personal al lui Oleg Topolnițkii).

De asemenea, pe pagină este distribuit foarte activ conținut de pe site-uri agregatoare de știri ce redirecționează știri din internetul rusolingv, care fie sunt false, fie prezintă unilateral anumite evenimente de politică externă, prezentând într-o lumină favorabilă politicile Federației Ruse: www.u-point.ru, www.slu4ai.ru, www.greazy.net, www.liferus.info, www.politoff.ru, www.rusnovosti24.ru, www.smotrym.ru, www.dumaiu.ru, www.liferus.info. Foarte interesant este faptul că unele din aceste website-uri au fost înregistrate (și foarte probabil sunt administrate) de către cetățeni ai Republicii Moldova.⁷⁰ **Din 24.000 de postări și din 12 comunități cu afinități pro-ruse din Odnoklassniki Moldova selectate pentru analiză, în aproape 20% din cazuri au fost postate link-uri către aceste site-uri.**

Pe pereții acestor pagini este plasat, în special, conținut (poze, video și link-uri către articole) ce conține principalele laitmotive ale propagandei ruse. Deseori, acest conținut este produs de către mass-media rusești, mass-media de orientare pro-rusă și organizațiile pro-ruse din Republica Moldova, iar membrilor paginilor/grupurilor nu le revine decât rolul de distribuire a acestui conținut către rețeaua lor de prieteni virtuali.

ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ (с. 33.500) este un grup al „cetățenilor Republicii Moldova și altor țări, care susțin ideea intrării Republicii Moldova în Uniunea Eurasiatică” (Эта группа для совершеннолетних граждан Молдовы и других стран, поддерживающих идею о вхождении Молдовы в Евразийский союз). În acest grup sunt postate știri de pe site-urile www.aif.md⁷¹,

⁷⁰ E-mail-ul lui Виктор Щепановский / Victor Șcepanovschi (Bălți, 1987, tehnician IT, temporar neangajat în câmpul muncii), nr. 79 pe lista candidaților din partea BeAMUV în alegerile parlamentare din 2014, a fost utilizat pentru a înregistra www.liferus.info și www.greazy.net. Iar soția acestuia, Анна Щепановская (Череватова), este o distribuitoare insistentă a conținutului de pe website-urile www.slu4ai.ru și www.u-point.ru pe câteva comunități pro-ruse Odnoklassniki din Republica Moldova.

⁷¹ Site-ul www.aif.md aparține Exclusiv Media SRL, fondată de Corneliu Furculiță, deputat în Parlamentul Republicii Moldova din partea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova.

www.kompromat.md⁷², www.vybor.md, www.prsm.md, www.votat.md, www.slavyane.md, www.rusnovosti24.ru, www.slu4ai.ru, www.u-point.ru, www.greazy.net, www.politoff.ru, www.life-rus.info, www.news-front.info⁷³, www.rossaprimavera.ru⁷⁴.

Una dintre cele mai populare postări din august 2018, de pe acest grup, este o știre intitulată „Războiul în Transnistria se va începe în 2017?” (*Война в Приднестровье начнётся в 2017 году?*), alături de o fotografie a generalului rus Aleksandr Lebed, însoțită de citatul acestuia „Mâine voi lua micul dejun în Tiraspol, iar dacă măcar un glonte va cădea în Transnistria, voi lua prânzul la Chișinău, iar cina – la București” (*Завтра я буду завтракать в Тирасполе, а если упадёт хоть одна пуля в Приднестровье..... обедать я буду в Кишинёве, а ужинать в Бухаресте*).⁷⁵

Denumire	Link	Membri
РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ	https://www.ok.ru/vybormoldovy	86600
ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ ПРОЦВЕТАНИЕ МОЛДОВЫ	https://ok.ru/referendum	33500
Лига русской молодёжи Республики Молдова	https://ok.ru/ligarusmoldova	18000
МОЛDOVA ОНЛАЙН (новости, события, мнения)	https://ok.ru/moldovao	17000
MOLDOVA	https://ok.ru/moldovaunita	14500
Таможенный союз - возрождение Молдовы!	https://ok.ru/tamozhen	10000
Молдова должна быть с Россией!	https://ok.ru/moldovadol	9500
Mîna Moscovei	https://ok.ru/minamoscovei	9400
MOLDOVA	https://ok.ru/patriotismmoldova	6100
vesteMD	https://ok.ru/vestemd	4600
Родина - Евразийский Союз	https://ok.ru/rodinayev	3200

⁷² Site-ul www.kompromat.md a fost înregistrat de Vladimir Guneavoi.

⁷³ Agenția de presă NewsFront este un proiect al centrului informațional „Frontul de Sud-Est”, care și-a început activitatea în martie 2014 (în contextul anexării Crimeei). Această agenție reflectă evenimente din Rusia, Serbia, Bulgaria, R. Moldova și Ucraina prin optica politicilor Federației Ruse. Astfel agenția își prezintă scopul ca fiind „apărarea intereselor civilizației ruse, demascarea inamicilor lumii ruse”.

⁷⁴ Portal informațional al mișcării Суть времени / Esența timpului – mișcare patriotică de stânga din Federația Rusă, liderul căreia este politologul rus Serghei Kurghinean, ideolog și promotor al conceptului Novorossia.

⁷⁵ <https://ok.ru/referendum/topic/67203530943437>.

Молдавия - Наша Родина СССР!	https://ok.ru/moldaviavtm	3100
R. Moldova-Noua Generație	https://ok.ru/r.moldovan.tineret.ngeneratie	2900
Молдавское Соппротивление!Rezistentă Moldoveneasca!	https://ok.ru/moldavskoe	2500
ЗА ТАМОЖЕННЫЙ СОЮЗ!!!	https://ok.ru/zatamozhen	2400

Лига русской молодёжи Республики Молдова

(с. 18.000 membri) este un grup al Asociației Obștești Liga tineretului rus din Republica Moldova (www.ligarus.org). Conform informațiilor de pe website-ul organizației, “Liga tineretului rus din Republica Moldova este o organizație obștească apolitică și independentă, creată în baza voinței liber exprimate a tineretului rus”. Printre scopurile declarate ale organizației sunt „apărarea suveranității Republicii Moldova” și “oprirea răspândirii în Republica Moldova a ideilor fasciste, a naționalismului agresiv și intoleranței religioase”. În decembrie 2012, Liga tineretului rus a devenit aripa de tineret a mișcării sociale „Родина - Евразийский Союз” (Patria – Uniunea Eurasiatică).⁷⁶

Pe acest grup este distribuit conținut de pe website-urile www.aif.md (Argumenty i Fakty Moldova), www.basarabia.md⁷⁷, www.kompromat.md, www.rodina.md, www.slavyane.md, www.vkurse.md⁷⁸, www.vybor.md.

МОЛДОВА ОНЛАЙН (новости, события, мнения) (с. 17.000) este un grup închis care distribuie conținut pro-rus, în special de pe www.sputnik.md.⁷⁹

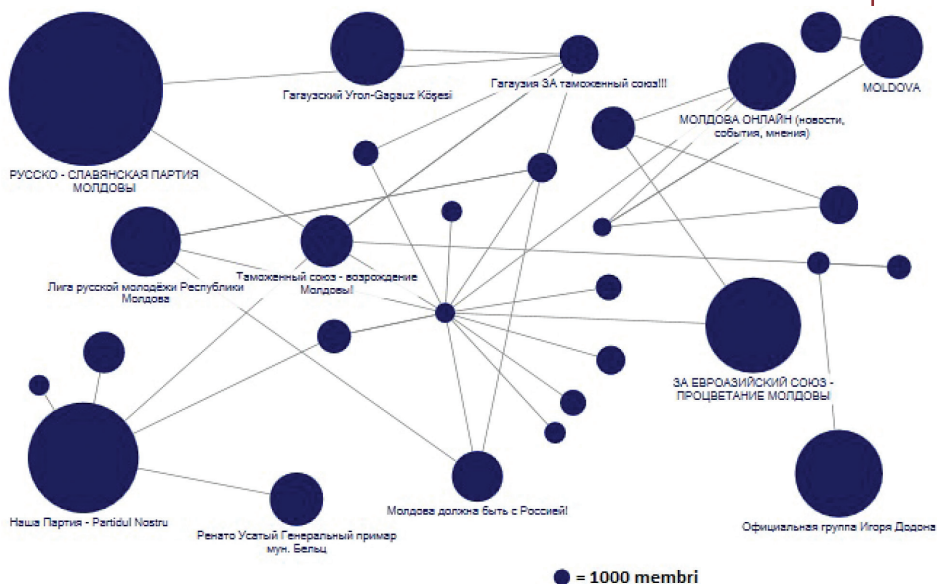
⁷⁶ <https://ok.ru/ligarusmoldova>.

⁷⁷ O analiză a reporterilor portalului www.anticoruptie.md, referitor la www.basarabia.md, constată că deși „autorii care publică articole de opinie la rubrica „Blog” par să împărtășească diferite puncte de vedere, domină totuși viziunile pro-ruse” <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/social/proprietarii-site-urilor-de-stiri-si-interesele-pe-care-le-promoveaza>. Mai mult, articolele de pe www.basarabia.md sunt distribuite activ pe aproape toate grupurile pro-ruse, dar și pe multe grupuri de la nivel local. Poza de profil Odnoklassniki care distribuie aceste știri arată un bărbat îmbrăcat în uniformă așa-numitei „armate transnistrene” (profil fals?).

⁷⁸ Website-ul a fost înregistrat de către Asociația Obștească Organizația de Tineret Noi Împreună din municipiul Bălți. Website-ul își propune ca scop principal “prevenirea spălării creierilor cetățenilor Republicii Moldova de către mass-media venale (lipsite de scrupule), finanțate din Vest”.

⁷⁹ <https://ok.ru/moldovao>.

Conform descrierii, grupul **MOLDOVA** (c. 14.500) a fost creat pentru a „lupta contra jocurilor murdare impuse de România și NATO”. Una din cele mai populare postări din august 2017 a fost o știre de pe www.basarabia.md în care autoritățile moldovenești și române erau criticate pentru declararea lui Dmitri Rogozin, reprezentantul special al Federației Ruse pentru regiunea transnistreană, persoană non-grata în Republica Moldova.⁸⁰

Comunitățile din această rețea, în majoritatea cazurilor, fac referință unele la altele prin intermediul secțiunii „link-uri” de pe profilul acestora, permițând să stabilim interconexiunile dintre acestea. Aceasta a permis realizarea unei hărți a acestei rețele virtuale, cu desemnarea mărimii lor relative și grupării după apartenența la anumite grupuri distincte. Analiza hărții, permite identificarea importanței în rețea a fiecărei comunități în parte, precum și legăturile indirecte dintre diferite comunități, oferindu-ne o înțelegere mai bună a naturii rețelelor ce promovează conținut pro-rus.

⁸⁰ <https://ok.ru/moldovaunita>.

TEMELE PROPAGANDEI RUSE PE ODNOKLASSNIKI

Frecvența mesajelor de propagandă rusă

Analiza de conținut a mesajelor postate pe rețeaua de socializare OK, a avut drept **scop** să identifice principalele teme/subiecte de propagandă rusă și să estimeze ponderea mesajelor de propagandă diseminate pe grupurile sociale supuse cercetării. De asemenea, au fost analizate formele de redare a conținutului/temelor și reacția utilizatorilor, etc.

Din numărul total de 1139 mesaje analizate (100%), circa 57% reprezintă mesaje de propagandă, dintre care, 38% constituie mesaje de propagandă fățișă, iar 19% din mesaje prezintă conținutul propagandistic într-o formă ascunsă. Mesajele cu conținut general, care nu conțin elemente de propagandă ating o cotă de 43%. Printre grupurile sociale care răspândesc și promovează într-o măsură mai mare mesajele de propagandă rusească sunt: Federația Moldova, Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ, ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТАНИЕ МОЛДОВЫ, Молдавия - Наша Родина СССР!, Таможенный союз - возрождение Молдовы! etc. (Vezi Figura 2). Marea majoritate a postărilor analizate sunt plasate de către administratorii grupurilor sociale.

Figura 1.
Ponderea
mesajelor
propagandisti-
ce diseminate
pe OK

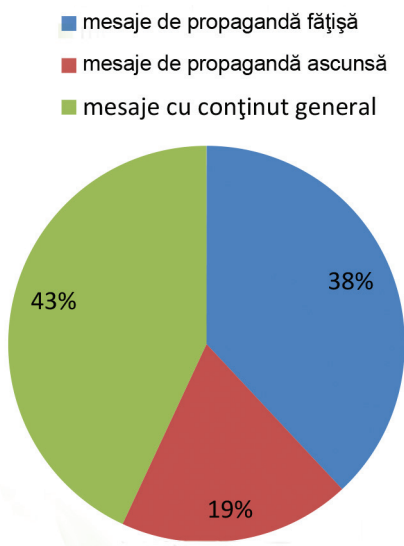

Figura 2. Distribuția postărilor cu conținut propagandistic în funcție de grupurile incluse în cercetare, %

Analiza de conținut a postărilor OK, scoate în evidență că grupurile supuse cercetării se implică activ în diseminarea unei varietăți de mesaje de propagandă cu diverse tematici. De exemplu, grupul social „РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ”, plasează mesaje de propagandă pe cele mai multe subiecte identificate (Vezi Anexa 1).

Marea majoritate a mesajelor postate sunt redistribuite de pe alte pagini/grupuri/site-uri. Fiecare al cincilea mesaj este în format foto și video (Vezi Figura 3).

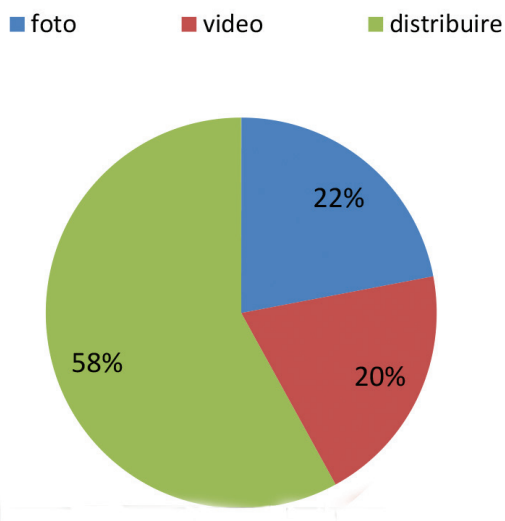

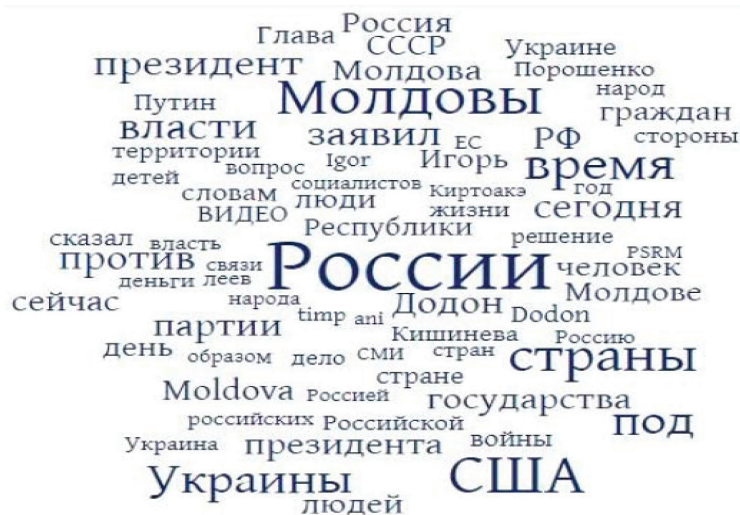
Figura 3. Distribuția postărilor în funcție de forma mesajului

Reprezentarea grafică a frecvenței cuvintelor utilizate de comunitățile online cercetate, confirmă aceleași direcții tematice de propagandă identificate în cadrul analizei (Vezi Tabelul 1). Cuantificarea s-a realizat în baza la 1 200 000 de cuvinte selectate din eșantionul de 1 139 mesaje. Reprezentarea grafică a frecvenței cuvintelor („norul de cuvinte”) evidențiază cuvintele centrale, cel mai frecvent utilizate în cadrul comunităților cercetate și limba de comunicare utilizată. Astfel, cu cât cuvântul este mai mare și mai pronunțat, cu atât acesta se regăsește mai mult în eșantion.

Analiza frecvenței cuvintelor arată că există un accent puternic pe Rusia ca subiect. Cuvântul Federația Rusă se regăsește în multiple forme ale conjugării (n=2560⁸¹): *Rossia (Россия), Rossiiskoi (Российской), Rossiei (Россией), Rossiiskih (Российских)* și fac referință nu doar la mesajele care sunt în mod explicit în favoarea Federației Ruse, dar și la celelalte tematici de propagandă identificate în cadrul studiului (Vezi Figura 5). De asemenea, în ponderi mari, este utilizat conceptul „Moldova” (*Moldova, Moldovî, Respubliki, Moldove, Gosudarstvo*), acesta caracterizând mai multe subiecte de propagandă (în favoarea Federației Ruse, Moldovenism etnic, Federalizare, anti Uniunea Europeană etc.) (Vezi Figura 4).⁸²

Printre celelalte cuvinte care sunt frecvent utilizate în rețeaua de socializare OK, menționăm: *SUA, Ucraina, Țări, președinte și Dodon. Igor Dodon este figura politică cea mai frecvent citată în mesajele analizate.* (Vezi Figura 4).

Figura 4.
Frecvența
cuvintelor utili-
zate în rețelele
de socializare
OK

⁸¹ Frecvența utilizării termenului conceptului în postările analizate/Număr total de utilizări a conceptului.

⁸² *Молдова, Молдовы, республики, Молдове, государство.*

PRINCIPALELE TEME DE PROPAGANDĂ FĂȚIȘĂ

Analiza principalelor teme de propagandă răspândite pe rețelele grupurilor sociale sunt: *Anti Ucraina (21,1%), În favoarea Federației Ruse (20%), Anti Uniunea Europeană (13,1%),* etc. Cel mai puțin răspândite teme/subiecte sunt: mesaje de propagandă anti-lideri locali, moldovenism etnic șovin, anti - NATO, etc. (Vezi Tabelul 1).

	Teme postate	Număr de mesaje	Ponderea în % din nr. total de mesaje care conțin elemente de propagandă fățișă (435)	Pondere în % din total eșantion (1139)
TOTAL dintre care:		435	100	38,1%
1.	Anti Ucraina	92	21,1	8
2.	În favoarea Federației Ruse	87	20	7,6
3.	Anti UE	57	13,1	5
4.	Anti SUA	53	12,1	4,6
5.	Nostalgie sovietică	34	7,8	2,9
6.	Marele Razboi de Apărare a Patriei	26	5,9	2,3
7.	În favoarea lui Igor Dodon	26	5,9	2,2
8.	Federalizare/separatismul	25	5,7	2,2
9.	Românofobie	24	5,5	2,1
10.	Anti NATO	17	3,9	1,4
11.	Moldovenism etnic	15	3,4	1,3
12.	Anti lideri locali	4	0,9	0,3
13.	Alte subiecte	59	13,5	5,2

Mesajele din această categorie reflectă o diversitate de teme și subteme, printre care menționăm:

- **Anti-Ucraina.** Postările cu această temă califică Ucraina și guvernarea actuală din Ucraina ca fiind ilegitimă, ineficientă și discriminatorie. Majoritatea postărilor îmbină mai multe subiecte de propagandă, prezentând protestele de pe Euromaidan ca fiind acțiuni de destabilizare, instigate de către serviciile secrete ale vestului (preponderent ale SUA); evidențiind instabilitatea economică și politică a Ucrainei ca rezultat al asocierii acesteia cu UE; catalogarea regimului guvernamental ucrainean ca fiind unul fascist, ilegal, nepopular,

portretizarea acțiunilor armatei ucrainene ca fiind îndreptate împotriva propriilor frați, împotriva cetățenilor Ucrainei; legitimizarea separatismului din regiunea Donețk și Lugansk, promovarea proiectului Malorossia sau a federalizării Ucrainei; caracterizarea guvernului Ucrainei ca fiind anti-Rusia (Ucraina este împotriva limbii ruse) și acuză Ucraina de impunere a regimului de vize pentru cetățenii ruși, și evidențiază incapacitatea guvernului Ucrainean să asigure integritatea economică, energetică și teritorială a țării.

• **postările cu tematica în favoarea Federației Ruse** scot în evidență avantajele integrării Republicii Moldova în Uniunea Economică Euro-Asiatică printre care menționăm: stabilitatea economică și politică, securitate militară datorată „puterii militare a Federației Ruse”, creșterea economică prin „ajutorul umanitar oferit de Federația Rusă”, asemănări culturale datorate „identificării cu Imperiul Rus și trecutul sovietic”. Adicional beneficiilor economice și politice, sunt oferite și o serie de argumente culturale, cu referire la: promovarea limbii ruse și a „misiunii civilizatoare a Federației Ruse”. Promovarea legăturilor cu spațiul ex-sovietic prin invocarea istoriei comune, tradițiilor creștin-ortodoxe, etc. De asemenea, este promovată superioritatea militară a Federației Ruse și capacitatea acesteia de a face față sancțiunilor impuse de către UE/SUA. Nemaivorbind de faptul că Federația Rusă este văzută ca aparătoarea etnicilor ruși din spațiul ex-sovietic, dar și a altor minorități vorbitoare de limba rusă. Sancțiunile impuse de FR nu sunt criticate, din contra, acestea sunt percepute ca o reacție legitimă la acțiunile guvernării pro-europene.

Au fost îndelung mediatizate vizitele lui Igor Dodon în Federația Rusă și amnistia obținută în raport cu muncitorii moldoveni. Au fost surprinse declarațiile insultătoare ale lui Dmitri Rogozin la adresa R.M. în raport cu interdicția de a vizita regiunea transnistreană. Însă, aceste declarații au fost interpretate prin spectrul încercării guvernului RM de a destabiliza situația din zonă – opinie susținută și de Igor Dodon.

• **Mesajele de propagandă împotriva Uniunii Europene** sunt critice atât din perspectiva politicii UE, cât și a principiilor UE. Politica europeană de promovare a liberei circulații și de integrare a refugiaților rămâne a fi principala temere din punct de vedere a percepției utilizatorilor. Subtemele care sunt reflectate în această categorie de mesaje sunt: homofobia, acuzarea țărilor baltice de rusofobie, anti-cooperarea

economică cu Vestul, anti-diaspora, sfaturi de contracarare a propagandei europene, anti-Acordul de Asociere. Unele mesaje din această categorie sunt corelate și cu alte teme, printre care menționăm: anti-Maia Sandu, anti-NATO, în favoarea lui Igor Dodon, anti-România, anti-SUA, fascism german etc.

• **Mesajele de propagandă anti-SUA** elucidează dezacordul față de intervențiile militare externe ale SUA în Siria și alte țări ale lumii. SUA este caracterizată ca un stat care încalcă suveranitatea și independența țărilor sub pretextul promovării democrației. SUA este chiar acuzată că a determinat moartea a mii de oameni folosindu-se de pretextul democrației. Componenta anti-SUA se regăsește și în mesajele anti-NATO, anti-Vest, anti-capitalism, etc. SUA este învinută de crearea ISIS-ului, de crearea războaielor artificiale. Orice intervenție a acesteia, militară sau civilă, este puternic contracarată. Ca și în cazul mesajelor anti-NATO, sunt prezentate filmulețe video sau imagini care pun la îndoială pregătirea militară și a rezistenței fizice a soldaților americani.

• **Nostalgia sovietică** este promovată prin mesaje care evidențiază apartenența la fostul spațiu sovietic și existența unei identități comune create în perioada URSS. Mesajele din această categorie favorizează perioada sovietică și reflectă o serie de avantaje cu referire la: puterea sovietică, avantajele socialismului, puterea militară sovietică, asociind Federația Rusă cu aspecte pozitive. Mesajele de propagandă cu tematica nostalgiei sovietice sunt deseori îmbinate cu teme/subiecte de propagandă anti-Uniunea Europeană.

• **Tema Marelui Război de Apărare a Patriei** este asociată în mod direct cu eliberarea de către URSS a Republicii Moldova de fascismul (Românesc). Aceste postări utilizează cele mai multe elemente simbolice (panglica Sfântului Gheorghe, drapelul roșu, uniformă sovietică) și stimulează identificarea cetățenilor Moldovei cu valorile sovietice. Igor Dodon este personajul central al acestor postări pentru că el este purătorul elementelor simbolice în cadrul evenimentelor publice (ex: panglica sfântului Gheorghe), dar și pentru că el este principalul promotor al sărbătorii de 9 mai ca și sărbătoare națională a zilei Victoriei, văzută în contradicție cu Ziua Europei. Tema Marelui Război de Apărare a Patriei este folosită ca instrument de promovare a superiorității militare și strategice a Federației Ruse, ca succesoare a URSS, a unității politice și culturale a popoarelor sovietice, și a bunăstării sociale din perioada sovietică.

• **Federalizarea** Există tendința pe Odnoklassniki de a surprinde evenimentele ce au loc în regiunea transnistreană sau UTA Găgăuzia doar prin prisma declarației liderilor acestor regiuni. Mai mult, în ceea ce privește regiunea transnistreană și evenimentele din regiune, acestea sunt vazute prin perspectiva actorilor ruși: Dmitrii Rogozin; actorii separatiști transnistrieni: Krassnoselski sau în ultima instanță: Igor Dodon. O serie de argumente sunt diseminate pe rețelele OK în favoarea consolidării autonomiei UTA Găgăuzia, prin „anti-implicarea autorităților centrale în UTA Găgăuzia”. În ceea ce privește separatismul transnistrean, sunt plasate mesaje de susținere a prezenței militare rusești în regiunea transnistreană.

• **Românofobia.** Majoritatea mesajelor din această categorie promovează atitudini negative despre România și mesaje/subiecte de propagandă anti-UE, anti-SUA și anti - Mihai Ghimpu sau anti - Dorin Chirtoacă. În aceste mesaje, România este catolagată ca *fascistă*, prin urmare, toate mișcările de promovare a apropiierii/integrării au un caracter fascist. Fascismul României este evidențiat prin invocarea acțiunilor lui Ion Antonescu în timpul celui de-al doilea război mondial inclusiv: lupta României de partea Germaniei Naziste, deportarea evreilor și romilor, ca și alte crime fasciste.

În plus, se încearcă a se crea și proba o identitate etnică moldovenească superioară față de cea română, accentuându-se existența Moldovei și a limbii moldovenești înaintea celei românești, și necesitatea restabilirii frontierelor Principatului Moldovei.

• **Tema anti-NATO** reflectă aceleași tendințe generale identificate în cazul mesajelor anti-SUA, anti-UE, Anti-Vest. Alianța Nord-Atlantică este percepută ca un bloc agresiv, ca un inamic, cu tendințe expansionate. NATO este văzută ca o amenințare la adresa Republicii Moldova și a caracterului neutru al acesteia. Retorica anti-NATO este susținută prin diseminarea declarațiilor lui Igor Dodon și ale lui Vladimir Putin. Amenințarea prezentată de acest bloc este asociată cu exercițiile militare din România și țările baltice. În paralel și într-un mod paradoxal, se încearcă și discreditarea NATO prin a demonstra slaba pregătire militară a forțelor armate ale țărilor membre, în special cu referire la SUA.

• **59 dintre mesajele de propagandă** fățișă conțin o diversitate de teme printre care: anti -refugiați, anti-Germania, islamofobie, anti-Turcia, anti-diaspora (pro-europeană), împotriva marșului de susținere a minorităților sexuale, incitare la ură, anti-Lituania, anti- Israel, anti-China, etc. (Vezi Figura 5)

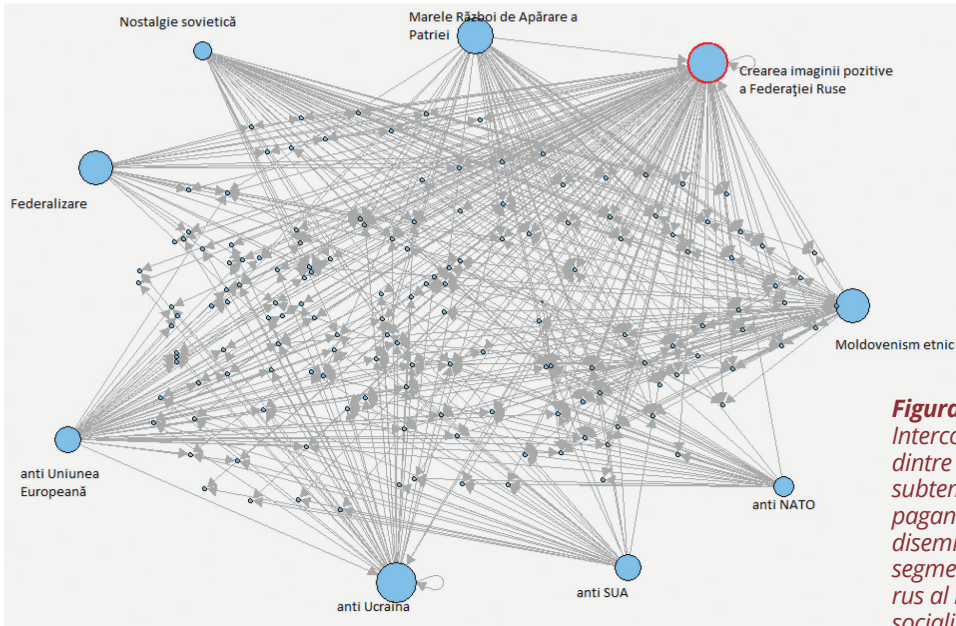

Figura 5. Intercorelația dintre teme și subteme de propagandă fățișă diseminată în segmentul pro-rus al rețelei de socializare OK

Există o interconexiune strânsă dintre teme și subteme, astfel încât, unele subteme sunt asociate și altor tematici identificate în cadrul analizei. Cele mai multe interconexiuni se atestă între mesajele: În favoarea Federației Ruse, Marele Război de Apărare a Patriei și anti -Uniunea Europeană (Vezi Figura 5).

MESAJE DE PROPAGANDĂ ASCUNSĂ

Analiza de conținut a mesajelor de propagandă ascunsă, care constituie 19% din totalul de 1139 mesaje analizate, relevă o diversitate largă a tematicilor de propagandă, însă ponderea cea mai mare a acestor mesaje o constituie mesajele de discreditare a politicienilor locali de dreapta, centru-dreapta și mesaje anti-guvernare în general, printre care: anti - Ghimpu, anti - Dorin Chirtoacă, anti - Maia Sandu, anti - Plahotniuc, anti -Vlad Filat, etc. Majoritatea absolută a acestor mesaje poate fi catalogată ca având elemente de propagandă rusă pentru că prin discreditarea politicienilor declarați pro-europeni se urmărește, de fapt, legitimizarea comportamentului politic al lui Igor Dodon, care se poziționează în favoarea Federației Ruse. Astfel, fiecare al cincilea mesaj de propagandă ascunsă reprezintă mesaje care promovează personalitatea lui Igor Dodon.

Fiecare al 7-lea mesaj, din totalul mesajelor de propagandă ascunsă, are la bază tematica anti-guvernare. Mesajele anti-guvernare plasate sunt axate mai puțin pe criticarea politicilor sau politicienilor, ci mai mult pe generarea antipatiei față de structura de guvernare în scopul destabilizării situației din țară, ceea ce constituie unul dintre interesele Federației Ruse.

Analiza Top 50 mesaje cu nivel maxim de interacțiune

Pentru a identifica cele mai discutate subiecte/teme ale propagandei ruse au fost analizate postările cu un nivel maxim de interacțiune.⁸³ Fiecare al doilea mesaj din eșantionul mic a fost distribuit de următoarele grupuri sociale: „РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ”, „Гагаузия ЗА таможенный союз”. Într-o pondere mai mică, mesajele care au avut impact major asupra utilizatorilor sunt postate de: Mîna Moscovei, Интересная Молдова, Federația Moldova, Moldova Unită (Vezi Figura 7).

⁸³ Nivelul de interacțiune reprezintă un indicator agregat creat de autor pentru a evalua măsura în care utilizatorii înregistrați pe Odnoklassniki.ru reacționează și discută despre mesajele postate. Acest indicator cumulează suma variabilelor: apreciere (like), distribuire și comentarii. Astfel, au fost analizate 50 mesaje din topul celor mai vizualizate mesaje plasate pe cele 12 comunități pro-ruse (grupuri și pagini). De asemenea, în cadrul eșantionul mic (top 50) au fost evaluate reacțiile utilizatorilor în funcție de forma de redare a conținutului/temelor și stabilirea modului prin care membrii grupurilor reacționează la subiectele de propagandă.

Analiza celor 50 mesaje atestă că nivelul de interacțiune variază în funcție de mesaj, iar distribuția mesajelor în funcție de acest indicator, permite să evaluăm ponderea mesajelor cu impact major asupra percepției utilizatorilor. Astfel, 11 din mesaje au trezit un nivel de interacțiune înalt/foarte înalt (suma variabilelor apreciere (Klass), distribuire și comentarii variază de la 5.000 pînă la 60.000). Mai mult de jumătate din mesajele postate au avut un impact satisfăcător asupra utilizatorilor (suma variabilelor apreciere (Klass), distribuire și comentarii variază de la 2000 pînă la 4000), iar 12 dintre mesaje au avut un impact mediu și scăzut (suma variabilelor apreciere (klass), distribuire și comentarii fiind mai mică de 2000) (Vezi Figura 6).

Analiza temelor diseminate prin intermediul rețelei de socializare OK atestă că cele mai multe mesaje/postări din cadrul eșantionului mic (top 50) sunt: în favoarea lui Igor Dodon și a Zilei Victoriei și în defavoarea Maiei Sandu (Vezi Tabelul 2). Fiecare al cincilea mesaj din categoria celor cu un nivel înalt de interacțiune este orientat spre promovarea actualului președinte al Republicii Moldova – Igor Dodon. Grupurile care activ promovează personalitatea lui Igor Dodon, sunt următoarele: Интересная Молдова, Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, Moldova Unită, Мiна Moscovei și РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ.

■ Scăzut ■ Satisfăcător ■ Mediu ■ Foarte înalt /Înalt

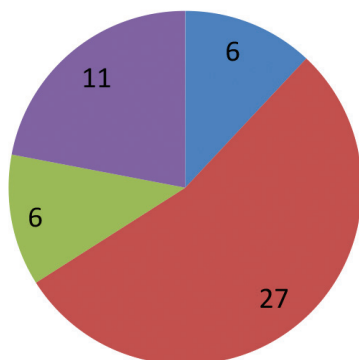

Figura 6.
Distribuția postărilor în funcție de nivelul de interacțiune a utilizatorilor OK

Figura 7.
Distribuția
postărilor în
funcție de gru-
purile incluse în
cercetare

Imaginea 1.
Fotografie pos-
tată pe grupul
social Мîна
Moscovei⁸⁴

Igor Dodon este caracterizat ca un președinte care „va obține stabilitatea economică și va echilibra prioritățile de politică internă ale țării”. Mai multe postări evidențiază orientarea pro-rusă a președintelui și acțiunile săvârșite de către acesta în vederea îmbunătățirii (relansării) relațiilor dintre Federația Rusă și Republica Moldova: participarea acestuia la parada militară de la Moscova, purtarea panglicii Sfântului Gheorghe în timpul manifestărilor publice, etc. De asemenea, este accentuată relația de încredere dintre Vladimir Putin și Igor Dodon și susținerea de care se bucură Igor Dodon din partea președintelui Federației Ruse.

⁸⁴ https://i.mycdn.me/image?id=854552535301&t=20&plc=API&aid=335037952&tkn=*7wSRkHjiYiBwyrslj2oyG5vMS98

O altă temă, frecvent invocată pe grupurile OK, se referă la Ziua Victoriei și Marele Război pentru apărarea Patriei. Postările din această categorie, într-un mod latent, îndeamnă utilizatorii să se identifice cu valorile promovate de „Marea Patrie”: fosta URSS. De asemenea, aceste postări invocă trecutul istoric comun al popoarelor ex-sovietice și lupta victorioasă împotriva Germaniei naziste. Această tematică este distribuită de aceleași grupuri OK care glorifică personalitatea lui Igor Dodon: Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ, Mîna Moscovei.

Printre topul temelor cu impact major asupra utilizatorilor, sunt identificate și postările/mesajele de defăimare a politicienei de centru-dreapta: Maia Sandu. Grupurile care se implică activ în postarea acestor mesaje sunt următoarele: Federația Moldova, Mîna Moscovei.

	Teme postate	Nr. total de postari	Grupuri OK unde au fost postate temele
1.	În favoarea lui Igor Dodon	12	Интересная Молдова Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, Moldova Unită, Mîna Moscovei РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ
2.	Ziua Victoriei și Marele Război de Apărare a Patriei	9	Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ, Mîna Moscovei
3.	Anti - Maia Sandu	6	Federația Moldova, Mîna Moscovei
4.	Mesaje cu caracter general/social	5	Интересная Молдова, РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ, Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, Moldova Unită
5.	Anti - Uniunea Europeană	5	Federația Moldova, Mîna Moscovei
6.	Românofobie	4	Federația Moldova
7.	Anti - Vlad Plahotniuc	3	Federația Moldova
8.	Federalizarea Republicii Moldova	3	Гагаузия ЗА таможенный союз!!!
9.	Anti-Dorin Chirtoacă, Anti- Mihai Ghimpu	2	Federația Moldova, Интересная Молдова
10.	Anti-Vlad Filat	2	Federația Moldova
11.	În favoarea Federației Ruse	2	Гагаузия ЗА таможенный союз!!!
12.	Anti-SUA	1	Гагаузия ЗА таможенный союз!!!
13.	În favoarea lui Renato Usatîi	1	Federația Moldova
14.	Moldovenism etnic/șovin	1	Federația Moldova

Tabelul 2.
Distribuția temelor/mesajelor postate pe grupurile sociale incluse în cercetare

Într-o pondere mai mică, în eșantion (top 50) se regăsesc și teme/subiecte riscurile integrării în Uniunea Europeană. Astfel, imaginea Uniunii Europene este puternic asociată cu dezordinea publică și murdăria cauzată de refugiații/imigranții găzduiți de statele membre ale UE. De exemplu, această imagine este prezentată ca fiind reprezentativă pentru starea lucrurilor din Franța. Întrebarea retorică adresată în cadrul filmulețului “aceasta este Europa pe care ne-o dorim?” are scopul de a intensifica și mai mult sentimentul de frică, de respingere și negare.

Imaginea 2.
Video postat pe
grupul social
Federația Mol-
dova⁸⁵

Mai mult, UE este acuzată că sprijină și finanțează guvernele corupte care pretind că sunt pro-europene.

Grupurile care postează mesaje de propagandă anti-UE sunt identice cu cele care postează mesaje de defăimare a politicienei: Maia Sandu.

Printre celelalte teme, care au avut un impact major asupra utilizatorilor, se regăsesc subiecte care denotă: românofobie, mesaje de defăimare a politicienilor de dreapta și centru-dreapta, promovarea federalizării Republicii Moldova și mesajele de propagandă anti-SUA. Majoritatea mesajelor de defăimare a politicienilor de dreapta și centru-dreapta sunt postate de către grupul „Federația Moldova”. Astfel, grupurile incluse în eșantion (top 50) pot fi sortate în funcție de tematica promovată (Vezi Tabelul 3).

⁸⁵ <https://vdp.mycdn.me/getImage?id=12671911421&idx=30&thumbType=47&f=1&i=1>

Tabelul 3.
Distribuția temelor/mesajelor postate în funcție de grupurile de socializare cercetate

Nr.	Denumirea grupului de socializare OK	Teme/Subiecte postate
1.	Federația Moldova	Anti- Maia Sandu Anti- Mihai Ghimpu Anti -Dorin Chirtoacă Anti- Vlad Plahotniuc Anti- Vlad Filat Românofobie Moldovenism etnic
2.	Гагаузия ЗА таможенный союз!!!	În favoarea Federației Ruse În favoarea lui Igor Dodon, Ziua Victoriei și Marele Razboi de Apararea Patriei Federalizarea Republicii Moldova Anti -SUA
3.	Интересная Молдова	Anti -Mihai Ghimpu Anti -Maia Sandu În favoarea lui Igor Dodon
4.	Міна Moscovei	Anti -Maia Sandu Anti -Uniunea Europeană Ziua Victoriei și Marele Razboi de Apararea Patriei În favoarea lui Igor Dodon
5.	Moldova Unită	Anti- Maia Sandu În favoarea lui Igor Dodon
6.	РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ	Ziua Victoriei și Marele Razboi de Apararea Patriei În favoarea lui Igor Dodon Anti -Uniunea Europeană

Numărul mesajelor cu nivel înalt de interacțiune (top 50), care conțin elemente de propagandă este egal cu 24 de postări). Cele mai multe elemente de propagandă se regăsesc în postările de promovare a orientării politice pro-ruse a președintelui Igor Dodon și participării lui la parada militară de Ziua Victoriei - în cinstea Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Principalele simboluri utilizate în acest sens sunt: panglica Sfântului Gheorghe, uniforma militară a armatei roșii, drapelul URSS, etc.

Majoritatea postărilor de defăimare a politicienei de centru-dreapta, Maia Sandu, conțin elemente de propagandă (Vezi Tabelul 4). Activitatea Maiei Sandu este catalogată ca fiind pro-europeană (cu sens negativ) și automat asociată unor riscuri sociale, educaționale și de securitate internă.

Postările care conțin teme/subiecte referitoare la *moldovenism etnic* sunt îmbinate cu elemente de *românofobie și anti-unionism*.

Tabelul 4.
Postările cu cel mai înalt nivel de interacțiune a utilizatorilor OK din esan-tion

Titlul mesajului	Nivel de interacțiune (NI)=suma variabilelor apreciere (like), distribuire și comentarii	Imagina/Video
<p>Traducerea autorului: "Băieți... Haidеți să fim prieteni. Trei frați adevărați."</p>	<p>NI=62.393</p> <p>foto</p>	 <p>Imagina reflectă relația de frăție a celor trei cetățeni din Republica Moldova, Federația Rusă și Ucraina. Mesajul îndeamnă utilizatorii să creeze relații de prietenie cu cetățenii din țările vecine și evidențiază interesul/intenția lor în formarea unei uniuni. Indirect, putem presupune că rolul acestei imagini este de a îndemna cetățenii din fosta republici sovietice să mențină aceste relații sub forma unui spațiu vamal și economic comun. Această imagine face parte din propagandă rusă cu privire la promovarea Uniunii Euroasiatice.</p>
<p>Traducerea autorului: Moldova r. Anenii noi, s. Serpeni. „La înălțimea fără de nume.”</p>	<p>NI=21.673</p> <p>video</p>	 <p>Acest videoclip muzical vine să comemoreze soldații care au decedat în urma "Marelui Război pentru Apărare Patriei" și să evidențieze valorile și scopurile comune pe care le-au avut cetățenii URSS-ului în perioada de referință. Mesajul îndeamnă la o continuitate istorică alături de Federația Rusă, trasată prin versul: „vise comune, dificultăți comune, scopuri comune”. Acest video face parte din propaganda rusă pentru că folosește elemente de interpretare subiectivă/de distorsionare a trecutului istoric, cu scopul de a crea, de a promova și de a proteja o identitate comuna caracteristică anume spațiului ex-sovietic.</p>
	<p>Descrierea mesajului</p>	

		<p>Mai mult de atât, invocarea repetitivă și continuă a "Marelui Razboi de Apărare a Patriei și glorificarea rolului avut de URSS creează impresia unei lupte continue cu Vestul. Scopul este de a crea un element de autoidentificare a tinerilor cu setul de clișee promovat de propaganda rusă, precum: uniforme sovietice, panglica Sfântului Gheorghe, eroismul sovietic, etc.</p>
<p>Traducerea autorului: <i>Maia Sandu, împușcă-te!</i></p>	<p>NI=12.654</p> <p>foto</p>	
<p>"Maia Sandu a lichidat școlile, va lichida și Moldova!"</p>	<p>NI=10698</p> <p>foto</p>	<p>Descrierea mesajului</p> <p>Mesajul atenționează utilizatorii despre consecințele negative ale reformelor implementate de către lidera politică Maia Sandu în fosta funcție de ministru a educației. Analiza de conținut a comentariilor atestă frica utilizatorilor față de reformele pro-europene: „susținerea imigranților, nediscriminarea și promovarea egalității”, etc.</p> <p>Deși imaginea în sine nu poate fi privită ca un element de propagandă rusă pentru că se referă strict la activitatea politică internă a Maiei Sandu, comentariile generate denotă asocierea acesteia cu Uniunea Europeană. Mai exact, reforma în sistemul educațional este văzută ca una pro-europeană și, în schimb, trezește o reacție anti-europeană din partea utilizatorilor.</p>

Asocierea simbolică a propagandei

O atenție specială este acordată simbolurilor utilizate în mesajele de propagandă. Acestea diferă în funcție de tematica abordată. Astfel, în mesajele de promovare a președintelui, Igor Dodon, sunt utilizate preponderent următoarele simboluri: *Panglica Sfântului Gheorghe, uniforma militară, drapelul Moldovei*. Aceste simboluri se regăsesc, parțial, și în postările cu tematica: Ziua Victoriei și Marele Război de apărare a Patriei.

Tabelul 5.
Simbolurile utilizate în promovarea propagandei pe OK

Nr.	Teme/Subiecte postate	Simboluri utilizate
1.	În favoarea lui Igor Dodon	Panglica Sfântului Gheorghe, uniforma militară, drapelul Moldovei
2.	Ziua Victoriei și Marele Război de Apărare a Patriei	Panglica Sfântului Gheorghe, uniforma militară a armatei roșii, drapelul URSS
3.	Anti-Maia Sandu	Lacăt la ușa școlii
4.	Anti-Uniunea Europeană	Gunoii, murdărie, parada homosexualilor, munci necalificate/la negru
5.	Românofobie	drapelul nazist asociat României
6.	Anti-Vlad Plahotniuc	Proteste, tras în „țeapă”
7.	Federalizare	Drapelul UTA Găgăuzia, Clădirea Primăriei, convorbire oficială cu reprezentanții din Transnistria

Forme de redare a mesajelor cu nivel maxim de interacțiune

Cele mai multe dintre mesajele cu nivel înalt de interacțiune sunt plasate în formă de imagini/foto, fiind utilizat un stil comic/sarcastic. Fiecare al treilea mesaj este plasat în format video și doar 7 mesaje au fost preluate din alte surse media. În funcție de tematica mesajului, constatăm că imaginile/mesajele foto sunt utilizate mai mult în *postările de promovare a politicianului- Igor Dodon și cele de defăimare a politicienei -Maia Sandu*. Mesajele în format video se regăsesc într-o măsură mai mare în postările cu următoarele tematici: *Pro Igor Dodon, Ziua Victoriei și Marele Război de Apărare a Patriei și Federalizarea RM* (Vezi Figura 9).

Majoritatea absolută a mesajelor din categoria celor cu un nivel înalt de interacțiune sunt postate de către administratorul grupului (48 de postări). Doar două mesaje din eșantion

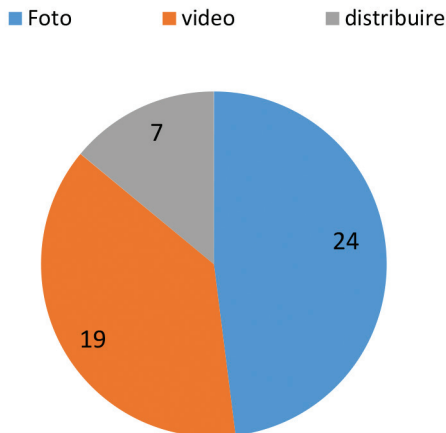

Figura 8. Distribuția postărilor în funcție de forma mesajului

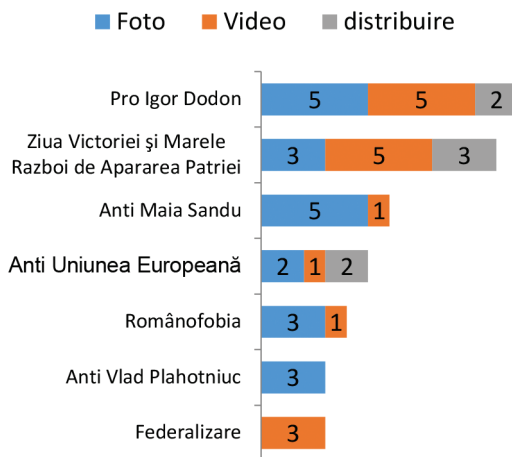

Figura 9. Distribuția postărilor în funcție de forma mesajului și tematica postărilor

sunt postate la inițiativa membrilor grupului, ceea ce stabilește un nivel scăzut de implicare a membrilor în formularea și diseminarea mesajelor de propagandă. Astfel, majoritatea mesajelor de propagandă, din top 50 postări cu nivel înalt de interacțiune a utilizatorilor, fac parte din politica grupului și sunt utilizate ca instrumente de influențare a percepției utilizatorilor privind orientările politice care trebuie urmate.

Nivelul de interacțiune a utilizatorilor în cadrul eșantionului top 50

Opiniile și percepțiile utilizatorilor, față de mesajele de propagandă pe OK, au fost evaluate în funcție de nivelul de interacțiune a acestora cu conținutul (aprecierea și dezba-

terea subiectelor generate)⁸⁶. În majoritatea cazurilor, utilizatorii au reacționat pozitiv față de postările de reflectare a unei imagini pozitive a Federației Ruse și a trecutului sovietic. Circa 12 000 de utilizatori au apreciat mesajele de defăimare a Maiei Sandu, mesaje care conțin elemente de propagandă anti-UE (Vezi Tabelul 4). În topul postărilor care au fost apreciate de peste 10 000 de utilizatori OK, menționăm și mesajele de defăimare a lui Dorin Chirtoacă, perceput ca un promotor al orientării pro-europene și unionismului.

Diseminarea conținutului s-a realizat în raport cu aceleași tematici. Cele mai distribuite subiecte au fost Pro-Federația Rusă, Ziua Victoriei și Marele Război de Apărare a Patriei, Pro Igor Dodon.

Utilizatorii OK generează un număr semnificativ mai mic de comentarii comparativ cu numărul de aprecieri sau distribuirii. Postările care au fost comentate cel mai des erau legate de subiecte precum: românofobia, moldovenismul etnic, Pro Federația Rusă, anti-Maia Sandu și pro- Igor Dodon.

Tabelul 6.
Distribuția temelor/subiectelor generate în funcție de nivelul de interacțiune a utilizatorilor

Categoria mesajului	Nr. de aprecieri/like	Teme/Subiecte postate
Top postări cu număr total de like-uri mai mare de 10 000	Like=59293	Pro Federația Rusă
	Like=19233	Ziua Victoriei și Marele Război de Apărare a Patriei
	Like=12323	Anti-Maia Sandu
	Like=10834	Anti-Dorin Chirtoacă
Categoria mesajului	Nr de distriburi	Teme/Subiecte postate
Top postări cu număr total de distriburi mai mare de 300	D=2860	Pro-Federația Rusă
	D=2310	Ziua Victoriei și Marele Război de Apărare a Patriei
	D=308	Pro-Igor Dodon
Categoria mesajului	Nr de comentarii	Teme/Subiecte postate
Top postări cu număr total de comentarii mai mare de 150	C=1548	Românofobie/fascism românesc
	C=384	Moldovenism etnic/șovin
	C=240	Pro-Federația Rusă
	C=151	Anti-Maia Sandu, Pro-Igor Dodon

⁸⁶ Studiul a evaluat trei nivele de interacțiune a utilizatorilor OK în raport cu conținutul mesajului: 1. Susținerea mesajelor postate (Klass) –manifestarea acordului față de mesajul difuzat; 2. Distribuirea mesajelor pe alte grupuri OK; 3. Comentarea mesajului și elucidarea argumentelor care au determinat acordul sau dezacordul utilizatorilor față de subiectul difuzat. Această analiză a permis evaluarea percepțiilor și temerilor referitoare la temele/subiectele diseminate și a stabilit măsura în care utilizatorii sunt sau nu de acord cu mesajul difuzat.

Analiza de conținut a comentariilor de susținere/dezacord față de mesajele postate evidențiază aceleași tendințe pentru următoarele teme/subiecte: românofobie și moldovenism etnic. Valorile pro-românești sunt asociate cu cele europene, fiind asociate cu: promovarea homosexualității și „robie/munci necalificate”. De asemenea, menționăm că numărul mare de comentarii la tema „românofobie” este creat artificial de către același utilizator, care a generat aproximativ o treime din numărul total de comentarii, utilizând un conținut/text identic.

Marea majoritate a comentariilor au susținut conținutul postării. Din numărul total de 1548 comentarii la subiectul românofobiei, doar 3 au fost în contradicție/dezacord.

Dialogul utilizatorilor despre mesajul cu tema: Moldovenism etnic/șovin, este mult mai dinamic, deși, numărul de comentarii este cu mult mai mic decât în cazul postării pe tema –românofobiei. Numărul utilizatorilor care și-au exprimat dezacordul față de subiectul postat este extrem de mic și este reprezentat de doar 6 persoane. Aceste persoane generează 33% din comentarii. Cei mai activi din punct de vedere al dezbaterii subiectului au fost bărbații, comparativ cu femeile. Argumentele s-au axat pe descrierea evenimentelor istorice prin care a trecut Republica Moldova în ultimul deceniu.

În concluzie menționăm că limba de exprimare constituie prin ea însăși un factor determinant, dat fiind faptul că majoritatea utilizatorilor discută în limba rusă. Utilizatorii care au comentat în limba română au fost batjocoriți și ignorați de către vorbitorii de limbă rusă, ceea ce atestă că mesajele postate sunt adresate vorbitorilor de limbă rusă. Aceasta explică selecția temelor postate și promovate în rețeaua de socializare *Odnoklassniki*, care înregistrează cel mai înalt nivel de interacțiune.

METODOLOGIA STUDIULUI

Studiul s-a bazat pe o abordare calitativă de tip interacționist simbolică⁸⁷, utilizând analiza de conținut a mesajelor plasate și diseminate pe rețelele de socializare.

Scopul studiului constă în analiza modului de manifestare a propagandei ruse distribuită pe cea mai populară rețea de socializare din R. Moldova și identificarea principalelor subiecte/teme ale propagandei ruse.

Obiectivele studiului sunt:

1. Cartografierea comunităților (pagini și grupuri) cu caracter informativ și de socializare socio-politică din segmentul moldovenesc al rețelei de socializare Odnoklassniki;
2. Estimarea ponderii mesajelor de propagandă distribuite în comunitățile online supuse cercetării;
3. Analiza principalelor teme/subiecte de propagandă și a priorităților tematice ale comunităților online supuse cercetării;
4. Analiza postărilor text și video cu un nivel ridicat de interacțiune;⁸⁸
5. Elaborarea de recomandări privind modalitățile de combatere a propagandei ruse distribuite pe rețelele de socializare.

Pentru a atinge scopul propus, analiza de conținut încearcă să răspundă la următoarele întrebări de cercetare:

- Care sunt comunitățile Odnoklassniki din R. Moldova care răspîndesc mesaje de propagandă rusă?
- Care este ponderea mesajelor de propagandă rusă distribuite în comunitățile Odnoklassniki (cu caracter informativ și de socializare socio-politică) din R. Moldova?

⁸⁷ Teorie americană, reprezentată de psihologia socială, care se concentrează asupra modurilor de formulare a semnificațiilor (simbolurilor) pe bază de interacțiune. Astfel, devenind membru al unor grupuri, indivizii interiorizează valorile grupului ca pe ale sale proprii, și devin competenți în exprimarea simbolurilor sociale, simboluri specifice fiecărui grup aparte. Semnificația simbolurilor exprimate la nivel de grup se negociază de membrii grupului. Astfel, pentru a înțelege comportamentul actorilor sociali, este nevoie de analizat simbolurile și semnificațiile pe care aceștia le atribuie în viața de zi cu zi.

⁸⁸ Nivelul de interacțiune reprezintă un indicator agregat creat de autor pentru a evalua măsura în care utilizatorii înregistrați pe Odnoklassniki.ru reacționează la mesajele postate. Acest indicator cumulează suma variabilelor: apreciere (klass), distribuire și comentarii.

- Care sunt temele/subiectele generale de propagandă rusă cel mai frecvent întâlnite pe Odnoklassniki din R. Moldova?

- Care sunt formele de reprezentare a mesajelor de propagandă rusă?

- Ce atitudine manifestă utilizatorii față de mesajele de propagandă rusă diseminate pe Odnoklassniki?

Ipotezele studiului sunt:

- Temele de propagandă rusă distribuite pe Odnoklassniki sunt determinate de scopurile prioritare ale politicii externe a Federației Ruse în raport cu Republica Moldova sau în raport cu țările Uniunii Europene;

- Utilizatorii adepți ai partidelor pro-ruse, membri ai comunităților/grupurilor sociale supuse cercetării, sunt activi în diseminarea mesajelor de propagandă rusă și generează un nivel mai înalt de interacțiune în raport cu conținutul.

- Pe Odnoklassniki există o rețea de comunități pro-ruse care diseminează intens mesaje de propagandă rusă.

- Pe Odnoklassniki există persoane a căror scop unic este de a distribui știri false/unilaterale.

Unitatea de înregistrare și analiză: comunitățile Odnoklassniki online din R. Moldova (și comunităților specific online cu caracter informativ și de socializare socio-politică); mesajele postate în aceste comunități, comentariile utilizatorilor și formele de apreciere a conținutului acestor mesaje. Echipa de cercetare a utilizat soft-urile specializate: NodeXL, RQDA pentru a facilita vizualizarea unităților de analiză.

Pentru analiza mesajele de propagandă rusă echipa de cercetare a dezvoltat o serie de indicatori: veridicitatea conținutului; prezentarea unilaterală sau distorsionată a conținutului; exploatarea nostalgiilor după trecutul sovietic; consolidarea spiritelor revanșarde în rândul minorităților rusolingve, compromiterea și prezentarea distorsionată a politicilor Uniunii Europene, NATO și SUA, provocarea conștientă a spiritelor xenofobe. Pentru determinarea acestor categorii, a fost analizată literatură de specialitate în domeniu. În scopul acestei cercetări și utilizând indicatorii menționați mai sus, mesajele de propagandă rusă au fost definite ca „*acele mesaje care diseminează informații false sau au un conținut dis-*

torsionat în vederea influențării opiniilor, emoțiilor și atitudinilor utilizatorilor OK în scopuri ideologice de promovare pozitivă a politicii Federației Ruse, valorilor dobândite în perioada sovietică și de defăimare a Uniunii Europene, SUA, NATO, și valorile globale ale liberalismului”.

În cadrul cercetării, a fost făcută distincția între două tipuri de propagandă: propaganda fățișă și propaganda ascunsă.⁸⁹

Propaganda fățișă – poate fi de natură politică, comercială, religioasă, etc. – este caracterizată de mesaje „gălăgioase” care, în mod deschis, încearcă să manipuleze opinia publică prin controlul manifestat asupra deciziilor individuale. Mesajul este explicit și oricine îl vede poate ușor să identifice și să distingă scopul urmărit.

În contrast, propaganda ascunsă urmărește să manipuleze opinia publică fără ca publicul țintă să fie conștient de această manipulare.⁹⁰

Universul cercetării îl constituie segmentul din R. Moldova al rețelei de socializare Odnoklassniki.

Odnoklassniki oferă utilizatorilor săi posibilitatea de a deveni participanți ai diferitor comunități (pagini și grupuri)⁹¹ și de a comunica în aceste comunități prin intermediul conținutului (postării) și reacțiilor la conținut (apreciere - klass, distribuire – share și comentarii). Fiecare dintre aceste comunități are un anumit caracter funcțional (care satisface motivațiile și aspirațiile persoanelor ce se alătură diferitelor comunități). De cele mai multe ori, totuși, comunitățile online au un caracter funcțional mixt și combină două sau mai multe funcții.

În dependență de caracterul funcțional deosebim următoarele tipuri de comunități:

- cu funcții de informare (tind să satisfacă necesitatea participanților de a fi informați referitor la un anumit subiect);

⁸⁹ Termenii au fost traduși din engleza: overt propaganda and covert propaganda.

⁹⁰ Garth S. Jowett, O' Donnell Victoria, „Readings in Propaganda and Persuasion: New and Classic Essays”, Sage Publications, 2006, pp. 10-11.

⁹¹ Pagină – un tip al grupurilor de pe platformele de socializare, în care, în mod implicit, dreptul de a posta îl au doar moderatorii, tot conținutul paginii fiind publicat doar cu aprobarea lor. Acest tip de grup se aseamănă cu modul în care funcționează media tradițională, cu un model de comunicare onetomany, având limitări obiective pentru dezvoltare comunicării pe orizontală (posibilă, totuși, în secțiunea de comentarii).

- cu funcții de socializare/prietenie (creează sentimentul de apartenență la un grup cu valori similare, oferă suport emoțional, re-afirmă sau re-construiesc anumite identități sociale);

- cu funcții utilitare (anunțuri, sfaturi, shopping);

- cu funcții de divertisment.

Studiul realizat s-a axat pe analiza de conținut doar a *comunităților (pagini și grupuri) cu caracter informativ și de socializare socio-politică* din segmentul moldovenesc al rețelei de socializare Odnoklassniki. Capitolul III oferă o imagine de ansamblu a segmentului din R. Moldova al rețelei de socializare Odnoklassniki cu funcții de informare și socializare socio-politică, care au ca temă R. Moldova și realitățile din R. Moldova.

Procesul de eșantionare/selectare a postărilor a fost realizată în mai multe etape:

Etapa 1. Identificarea comunităților online relevante.

Comunitățile au fost identificate prin 1) operațiuni de căutare a unor cuvinte-cheie, reprezentative pentru situația socio-politică din Republica Moldova, utilizând motorul de căutare intern al rețelei de socializare și 2) analiza caracterului funcțional al comunităților identificate.

Pentru a releva funcția unei anumite comunități online, au fost analizate: denumirea comunității, descrierea comunității (secțiunea *Descriere*). De asemenea, au fost analizate ultimele postări de pe peretele/wall-ul comunității, dar și a celor mai populare postări dintr-o perioadă prestabilită (august 2017; în unele cazuri, unde metoda de colectare a datelor a permis acest lucru: 1 ianuarie - 31 august 2017). Ca un sub-segment aparte al rețelei de socializare Odnoklassniki în Moldova, au fost identificate și selectate pentru analiză comunitățile cu afinități pro-ruse. O analiză de conținut detaliată a conținutului postat, distribuit și promovat în aceste comunități se regăsește în capitolele II și III. Principalele criterii, în funcție de care au fost identificate grupurile, au fost: denumirea, scopul și cuvintele cheie asociate creării grupului.

Etapa 2. Selectarea, din numărul total de comunități online identificate, a unui grup țintă, care a fost cel mai relevant pentru studiu. Dat fiind faptul că unul dintre obiectivele analizei a fost de a identifica impactul conținutului asupra reacției utilizatorilor, s-au selectat grupurilor în funcție de trei criterii: viziunea promovată (orientare pro-rusă), scopul creării grupului, numărul total de membri. În conformitate cu aceste criterii au fost selectate un număr total de 12 grupuri⁹².

Etapa 3. Extragerea conținutului postat din comunitățile online selectate. Colectarea datelor referitoare la postările din diferite comunități a fost efectuată prin intermediul API-requests către serverul Odnoklassniki. Dintre cele 12 grupuri selectate, au fost extrase aproximativ 24.000 de postări din perioada 1 ianuarie - 31 august 2017. Astfel, pentru fiecare postare au fost obținute următoarele date: url-ul postării, numărul de aprecieri (klass-uri), numărul de distribuiri (repost-uri), numărul de comentarii, conținutul postării sau a link-ului către sursa media. În cazul anumitor comunități, au fost colectate informații despre membrii comunității (*prenume, nume, vârsta, data nașterii, țara, orașul, data ultimei activități online, numărul de prieteni, link către pagina de profil*).

Etapa 4. Stabilirea mărimii eșantionului. În vederea stabilirii eșantionului a fost utilizat procedeul de eșantionare multifazică. Acest procedeu a permis filtrarea unui volum mare de mesaje postate în cadrul celor 12 grupuri supuse cercetării, în vederea selectării unui lot țintă, asupra căruia a fost realizată nemijlocit analiza de conținut. Ulterior, în baza procedeului tabelor cu numere aleatoare din numărul total de 24.429 postări au fost selectate 1139 de mesaje, constituind un eșantion reprezentativ cu o eroare maximă de $\pm 3\%$.

Pentru analiza postărilor cu un nivel înalt de interacțiune, a fost extras un alt eșantion, în mărime de 50 postări din topul mesajelor cu nivel maxim de interacțiune a utilizatorilor în raport cu mesajele postate.

⁹² ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ, Интересная Молдова, MOLDOVA, Federatia Moldova, Таможенный союз - возрождение Молдовы!, Mîna Moscovei, Молдова должна быть с Россией!, Iubesc NEAMUL, Iubesc MOLDOVA..., Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, Родина - Евразийский Союз, Молдавия - Наша Родина СССР!, РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ.

Limitele studiului sunt următoarele:

- Lipsa profilului socio-demografic : nu există date demografice ce caracterizează membrii grupurilor cercetate, și nici date despre profilul socio-economic, aceste date importante nu au putut fi accesate;

- Dialectului sau limbajului mixt : dialectul specific, care permite utilizatorilor să-și exprime opiniile în mai multe limbi (rusă, română sau un mix dintre cele două) a creat dificultăți de prelucrare a conținutului postat prin intermediul soft-urilor clasice de analiză calitativă.

- Limitări legate de colectarea datelor: lipsa softurilor specializate nu a permis extragerea postărilor în funcție de perioada de timp, numărul maxim de postări extrase de pe pagina fiecărui grup supus cercetării putea fi de maxim 2200 postări.

ANEXE**Anexa nr. 1***Cele mai virale video din Odnoklassniki Moldova*

Vizualizări	Titlu	Data	Link
2 029 685	ПРАВДА РАСКРЫТА! Майя Санду - масон Великой Восточной Ложи	29.10.2016	https://ok.ru/video/183507289537
1 466 716	Майя Санду уходит от ответа и угрожает полицией!	08.11.2016	https://ok.ru/video/200061748588
1 186 300	Elevii au ieșit la protest - (IOS MAIA SANDU)	17.11.2013	https://ok.ru/video/3504407897
1 164 953	Обращение к Президенту России В В Путину от Молдавского Народа !!!	28.01.2016	https://ok.ru/video/10529080784
1 145 263	Игорь Додон - народный президент. Краткая биография	03.09.2016	https://ok.ru/video/12211520986
1 133 273	Молдаване с георгиевской лентой в Одессе Жесть	20.05.2017	https://ok.ru/video/300304303469
1 120 178	Прямая линия с Президентом	25.07.2017	https://ok.ru/live/312679341992
950 892	Додон – унионистам: Вы что, совсем страх потеряли?	10.12.2015	https://ok.ru/video/9946400141
919 496	Додон публично пристыдил Санду: Детей обыскивали до нитки, а сами пришли на дебаты со шпаргалкой	04.11.2016	https://ok.ru/video/189631366557
893 446	Президент Молдовы Игорь Додон - выступление на пленарном заседании ПМЭФ-2017	02.06.2017	https://ok.ru/video/299112727832
883 154	Избранный президент Молдавии Игорь Додон у Соловьева	15.11.2016	https://ok.ru/video/198846252314
837 661	Американский полковник предлагает покинуть центральную площадь Кишинева гражданину РМ	11.05.2016	https://ok.ru/video/11246044476
765 766	Додон – Гимпу: Хотите в Румынию – поезжайте. Но вы и там никто	20.10.2016	https://ok.ru/video/12692030836
755 313	МОЛДАВИЯ И БОЛГАРИЯ ПЕРЕХОДЯТ НА СТОРОНУ ПУТИНА!	22.11.2016	https://ok.ru/video/198484952383
699 630	Молдова превращается в Чернобыль!	13.07.2017	https://ok.ru/live/323366493782
699 056	In Gradina Lu Dodon! (#Eroina)	31.10.2016	https://ok.ru/video/181937505572

691 891	Додон: Референдум за Таможенный Союз в каждом районе!	02.02.2014	https://ok.ru/video/4190700901
633 371	Такая жесткая правда впервые. И. Додон бьет США по-русски. Как нас стирали в порошок. УкроТВ молчит.	05.06.2017	https://ok.ru/video/285116663195
624 158	Interviu cu Maia Sandu, candidata la prezidențiale	07.11.2016	https://ok.ru/video/198883476882
623 795	С днем рождения Молдова! С Днем Независимости страна	22.08.2017	https://ok.ru/video/384378406244
619 956	Игорь Додон. От первого лица	19.08.2016	https://ok.ru/video/12066162130
592 858	Întrevederea oficială dintre Igor Dodon și Vladimir Putin	17.01.2017	https://ok.ru/video/234236937686
582 843	Молдавскому народу аплодировали на «Первом канале» за то, что не допустил парад техники НАТО	12.09.2016	https://ok.ru/video/11301029331
568 907	Игорь Додон: С сегодняшнего дня буду президентом для всех граждан страны	14.11.2016	https://ok.ru/video/187101611329
562 084	Чубашенко: Молдова теряет свою землю и людей	16.09.2015	https://ok.ru/video/9349301757
558 026	Срочно!!!Украина и Молдавия совместно хотят удушить Приднестровье Новости Украины Сегодня	01.06.2015	https://ok.ru/video/8601535845
552 868	Додон: Унионизм будет запрещен законом, а в школы вернется история Молдовы	05.10.2016	https://ok.ru/video/12518229270
544 890	Додон: Вхождение войск НАТО и солдат США в Молдову – плевок власти обществу	04.05.2016	https://ok.ru/video/11187193229
537 915	Dodon a fost alungat din fața Parlamentului de către protestatari	04.10.2015	https://ok.ru/video/9354675698
507 469	Додон рассказал о решении проблемы молдавских мигрантов в России	01.03.2017	https://ok.ru/video/262226838957
504 048	Я категорически против марша ЛГБТ и выступаю за традиционные семьи и православную веру	19.05.2017	https://ok.ru/video/276794508708
502 701	Путин и Додон пресс-конференция по итогам российско-молдавских переговоров 17.01.2017	17.01.2017	https://ok.ru/video/232159511991

Anexa nr. 2
Distribuția
subiectelor/
temelor de
propagandă în
funcție de gru-
purile supuse
cercetării

	Teme postate	Grupuri OK unde au fost postate temele
1.	Marele Razboi de Apărare a Patriei	MOLDOVA, Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ, Молдавия - Наша Родина СССР!, ★ Furtuna A ★, Родина - Евразийский Союз — Константин Русско-Славянская партия, Federatia Moldova, Родина - Евразийский Союз Русско-Славянская партия, Таможенный союз - возрождение Молдовы!
2.	Românofobie	Federatia Moldova, РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ, Интересная Молдова, Молдавия - Наша Родина СССР!, Таможенный союз - возрождение Молдовы!, Родина - Евразийский Союз — kompromat md ничего не утаить, Mîna Moscovei,
3.	Anti Ucraina	РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ, ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ, Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, Federatia Moldova/ ★ Furtuna A ★, MOLDOVA — Янина Мальтова, Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ MOLDOVA — Анна Щепановская (Череватова), Молдавия - Наша Родина СССР!, Родина - Евразийский Союз
4.	În favoarea Federației Ruse	РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ, Federatia Moldova Гагаузия ЗА таможенный союз!!! РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ, Молдавия - Наша Родина СССР! Родина - Евразийский Союз ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ Mîna Moscovei MOLDOVA — Raisa Rusu Bunescu Iubesc NEAMUL, Iubesc MOLDOVA... — Vasilii Moldovanu Молдова должна быть с Россией! — Vasilii Moldovanu
5.	Anti SUA	Гагаузия ЗА таможенный союз!!!, Молдавия - Наша Родина СССР! Federatia Moldova — Андрей Д MOLDOVA — Владимир Нанаев Молдавия - Наша Родина СССР! ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ Молдова должна быть с Россией! Интересная Молдова РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ Iubesc NEAMUL, Iubesc MOLDOVA... Родина - Евразийский Союз

6.	Nostalgie sovietică	Гагаузия ЗА таможенный союз!!! Federatia Moldova — Татьяна Гонцова MOLDOVA — Vitalie Hamciuc RPM MOLDOVA — ★ Furtuna A ★ ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТАНИЕ МОЛДОВЫ Таможенный союз - возрождение Молдовы!
7.	Anti UE	Federatia Moldova Интересная Молдова РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ MOLDOVA Таможенный союз - возрождение Молдовы! — Vasilii Moldovanu Молдавия - Наша Родина СССР! ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТАНИЕ МОЛДОВЫ Mîna Moscovei Гагаузия ЗА таможенный союз!!! Родина - Евразийский Союз Iubesc NEAMUL, Iubesc MOLDOVA..
8.	Anti NATO	Federatia Moldova — ★ Furtuna A ★ РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ Гагаузия ЗА таможенный союз!!! Таможенный союз - возрождение Молдовы! Молдавия - Наша Родина СССР! Молдова должна быть с Россией! ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТАНИЕ МОЛДОВЫ
9.	În favoarea lui Igor Dodon	Mîna Moscovei Iubesc NEAMUL, Iubesc MOLDOVA... Таможенный союз - возрождение Молдовы! Гагаузия ЗА таможенный союз!!! Молдавия - Наша Родина СССР! Federatia Moldova Молдова должна быть с Россией!
10.	Anti lideri locali	Гагаузия ЗА таможенный союз!!! Интересная Молдова Federatia Moldova
11.	Moldovenism etnic	Родина - Евразийский Союз Mîna Moscovei Молдавия - Наша Родина СССР! ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТАНИЕ МОЛДОВЫ MOLDOVA MOLDOVA — ★ Furtuna A ★ Federatia Moldova Интересная Молдова
12.	Federalizare/separatismul	Iubesc NEAMUL, Iubesc MOLDOVA... Молдова должна быть с Россией! ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТАНИЕ МОЛДОВЫ Таможенный союз - возрождение Молдовы! Mîna Moscovei Гагаузия ЗА таможенный союз!!! Молдавия - Наша Родина СССР! Родина - Евразийский Союз MOLDOVA

Anexa nr. 3*Comunități Odnoklassniki la nivel local*

	Denumire	Link	Membri	Tip
Anenii noi	Анений Ной - Anenii Noi	https://ok.ru/anenynoy	2000	Grup
Bălți	БЕЛЬЦЫ (Bălți)	https://ok.ru/beltsy.eu	8500	Grup
Briceni	Бричаны Briceni	https://ok.ru/brichany	1800	Grup
Cahul	Моя Родина-КАГУЛ	https://ok.ru/group/52993945370636	3200	Grup
Călărași	Люди Кэлэраша	https://ok.ru/group/42814368383085	1500	Grup
Căușeni	Каушаны- город герой	https://ok.ru/kaushanygo	2200	Grup
Chișinău	КИШИНЕВ - город детства!	https://ok.ru/kishinevg	14100	Grup
Cimișlia	Cimislieni din toata lumea!!!	https://ok.ru/group/43207569113339	1800	Grup
Criuleni	Наши Криуляны!!!	https://ok.ru/katiunicka	1600	Grup
Drochia	RAIONUL DROCHIA (Дрокиевский район), MOLDOVA	https://ok.ru/drochia	2200	Pagină
Dubăsari	Raionul Dubăsari	https://ok.ru/raionuldub	2500	Grup
Fălești	Orasul Falesti	https://ok.ru/or.falesti	2600	Grup
Florești	ФЛОРЕШТЫ- ЗНАЧИТ «ГОРОД ЦВЕТОВ.!”...	https://ok.ru/group/49723681800198	3600	Grup
Glodeni	ГЛОДЯНСКИЙ НАРОД (Глодяны)	https://ok.ru/glodyansky	2100	Grup
Ialoveni	Ialoveni - Oraș Iubit	https://ok.ru/il1436	1700	Grup
Leova	Leova	https://ok.ru/group/42837579726965	2700	Grup
Nisporeni	NISPORENI CITY	https://ok.ru/group/43924337524987	3800	Grup
Ocnîța	Окница - Оcnîța - capitala nordului !	https://ok.ru/ocnita.capitala.nordului	5100	Grup
Orhei	Primăria orașului Orhei	https://ok.ru/orheiprimaria	2100	Pagină
Rezina	Rezina the best city	https://ok.ru/rezinabest	4300	Grup
Rîșcani	Рышканы	https://ok.ru/ryshkany	3500	Grup
Sîngerei	Toti din Singerei si din satele raionului	https://ok.ru/group/49602674032780	1200	Grup
Soroca	Soroca	https://ok.ru/group/43042825044171	1300	Grup
Ștefan vodă	rn. ȘTEFAN VODA meleag NATAL	https://ok.ru/group/44443360231673	2400	Grup
Strășeni	Strășeni	https://ok.ru/strasen	2500	Grup
Taraclia	Тараклия - Город детства	https://ok.ru/group/51457647837230	1500	Grup

Telenești	ТЕЛЕНЕШТСКАЯ- "13-й КИЛОМЕТР"	https://ok.ru/teleheshts	3000	Grup
Ungheni	Унгены!!!	https://ok.ru/group/42865854972111	2800	Grup
Vulcănești	Вулканешты! Это город наш родной!	https://ok.ru/group/47200841760807	2100	Grup

Anexa nr. 4

Comunitățile Odnoklassniki ale cetățenilor Republicii Moldova din diasporă

Denumire	Link	Membri	Tip
MOLDOVENI ÎN FRANȚA.	https://ok.ru/group45541318262926	19900	Grup
👑Moldovenii în Franța - Moldovenii din Paris👑	https://ok.ru/franta	18300	Grup
Moldoveni în Israel	https://ok.ru/moldoveni.in.israel	15200	Grup
(((Moldoveni în Franța și Paris)))	https://ok.ru/moldovenil	12000	Grup
MOLDINIT ! COMUNI- TATEA MOLDOVENILOR DIN ITALIA!	https://ok.ru/group/50219428806676	8100	Grup

